

NVAO

VERTROUWEN IN KWALITEIT

BESLUIT

De NVAO besluit tot opschorting van het accreditatiebesluit d.d. 7 juli 2020 voor de Master of Arts in de audiovisuele kunsten van Erasmushogeschool Brussel, met afstudeerrichtingen documentaire, film, televisie, animatiefilm, radio (master) waarbij de afstudeerrichting Schrijven wordt uitgesloten van de accreditatie.

De geldigheidsduur van de lopende accreditatietermijn voor de opleiding Master of Arts in de audiovisuele kunsten, met afstudeerrichtingen documentaire, film, televisie, animatiefilm, radio en schrijven (master) wordt conform artikel II.147, §1, 2de lid Codex Hoger Onderwijs verlengd tot en met 30 september 2021.

Den Haag, 22 september 2020

Dirk Broos, vicevoorzitter

Datum 7 juli 2020	Uw kenmerk -	Ons kenmerk NVAO/20201679/SL
Bijlagen 6	Dossiernummer 8562	

Toegepast kader

Opleidingsaccreditatie – Vlaanderen 2015-2021 (20 maart 2015)

Onderwerp

Accreditatiebesluit MA in de audiovisuele kunsten (master) – Erasmushogeschool Brussel

---

BESLUIT

Accreditatiebesluit met een positief eindoordeel voor de opleiding Master of Arts in de audiovisuele kunsten, met afstudeerrichtingen documentaire, film, televisie, animatiefilm, radio (master) van Erasmushogeschool Brussel.

De afstudeerrichting schrijven wordt uitgesloten van positieve besluitvorming.

SAMENVATTENDE BEVINDINGEN EN OVERWEGINGEN HERBEOORDELING AFSTUDEERRICHTING SCHRIJVEN

De NVAO steunt haar inhoudelijke besluitvorming op de onderstaande elementen uit het visitatierapport.

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau

De commissie beoordeelt het beoogd eindniveau als voldoende (2015).

Onderwerp niet behandeld tijdens de verkorte procedure na tijdelijke erkenning.

Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsleeromgeving

De commissie beoordeelt de onderwijsleeromgeving van de Master of Arts in de audiovisuele kunsten, afstudeerrichting Schrijven als voldoende (2018).

Beoordeling 2015

In het visitatierapport (2016) kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor de generieke kwaliteitswaarborg 2 'Onderwijsleeromgeving'.

De commissie stelt vast dat de kwaliteit van de afstudeerrichting Schrijven sterk achteruit is gegaan. Typierend is bijvoorbeeld dat in het academiejaar 2014-2015 een nieuwe masterclass wegviel wegens slechte communicatie, waardoor de studenten niet konden samenwerken met de studenten van de afstudeerrichting Film. Er was wel een vervangend opleidingsonderdeel met interessante lezingen, maar dit voorzag nog steeds niet in een samenwerking met de afstudeerrichting Film. Volgens

studenten valt de opleiding na de bachelor helemaal stil. Zo hebben studenten nooit een project écht gerealiseerd gezien. Dit komt omdat ze zelden met anderen samenwerken (noch binnen noch buiten de hogeschool), terwijl dat wel de realiteit van de sector is. Studenten kunnen afstuderen zonder ooit in de praktijk (bijvoorbeeld in een writers' room) gestaan te hebben. Op die manier maakt de opleiding niet waar wat ze belooft en is er een mismatch tussen de verwachtingen van studenten en het aanbod. Samenwerken met andere afstudeerrichtingen zou nochtans niet zo moeilijk hoeven zijn. Daarbij kan gedacht worden aan de scenario's voor de korte oefeningen 'Persoonlijk parcours' van andere studenten uit het tweede jaar of aan diverse projecten van andere afstudeerrichtingen. De vakken die worden aangeboden lijken op het eerste zicht bovendien niet altijd nuttig voor de studenten. De vakgroep gaf aan dat er vroeger een vak was om bepaalde andere vakken te kaderen, zodat studenten inzagen waarom deze belangrijk waren en hoe ze deze ook in de praktijk konden gebruiken. Dat vak is echter weggevallen wegens besparingen. Dat is natuurlijk erg jammer. De docenten zijn soms ook actief in het werkveld, al vallen vakken daardoor wel soms weg, wat kan leiden tot een onlogische volgorde in het curriculum. Daarom stelt de commissie dat er op een hoger niveau dient gezorgd te worden dat er continuïteit is. Voor een richting audiovisuele kunsten is het best vreemd dat studenten kunnen afstuderen met een roman gecombineerd met een essay of een strip gecombineerd met een essay als masterproef. Een brede afstudeerrichting kan zeer zinvol zijn, ook om de blik van de schrijvers te verruimen, maar hier is volgens de commissie de slinger misschien wat te ver doorgeslagen. De afstudeerrichting is ergens ook het slachtoffer van het beleid van de opleidingen, omdat het samenwerken met andere afstudeerrichtingen zeer moeilijk gemaakt wordt. Het onderwijsproces in de afstudeerrichting Schrijven lijdt onder een slechte communicatie, een mismatch tussen verwachtingen en aanbod, een kleine vakgroep, een scope die misschien té breed is en een programma dat nauwelijks aansluit bij de realiteit van de audiovisuele sector.

Beoordeling hervisitatie

De Master of Arts in de audiovisuele kunsten afstudeerrichting Schrijven, hierna de opleiding Schrijven genoemd, omvat 60 studiepunten. De meerderheid van de gemiddeld 17 studenten volgt de masteropleiding aansluitend op de bacheloropleiding aan het RITCS. Studenten die niet volledig geslaagd zijn in de bacheloropleiding en zich in een persoonlijk deeltraject inschrijven, kunnen al een aantal opleidingsonderdelen opnemen in de master. 90% van de masterstudenten behaalt na één jaar zijn masterdiploma. Uitzonderingen spreiden het behalen van een masterdiploma over meerdere jaren. Hiermee kent de opleiding volgens de commissie een vlotte doorstroom. Op basis van haar gesprekken met studenten en alumni vernam de commissie dat ze de studiebelasting dan ook evenwichtig en in overeenstemming met de studiepunten vinden.

De opleiding benoemt zichzelf als een brede storytellersopleiding waar studenten door verschillende genres te leren kennen, zelf een goed verhaal leren schrijven. Naarmate studenten hun vaktechnische instrumentarium verder uitbreiden, worden zij in contact gebracht met andere schrifturen en vertelvormen, die zij zowel theoretisch als praktisch verder exploreren. Het einddoel van de opleiding is om flexibele storytellers te vormen die in diverse narratieve disciplines aan de slag kunnen, zowel huidige als toekomstige. Zij dienen dus over de nodige praktische en theoretische vakkennis te beschikken om binnen een specifieke verhaaltraditie te kunnen werken, maar ook over de inhoudelijke diepgang, originaliteit en persoonlijke visie om daar iets aan te kunnen toevoegen.

De opleidingsverantwoordelijken houden vast aan de bewuste keuze om een brede schrijfopleiding aan te bieden. Studenten geven aan dat ze tevreden zijn over het feit dat de opleiding hen de kans biedt om het brede spectrum van het schrijven te ontdekken. De commissie erkent de meerwaarde van die brede oriëntatie, maar stelde

vast dat in de praktijk de nadruk echter op scriptwriting ligt. Om een breder spectrum af te dekken, stelt de commissie dat een solide organisatiestructuur, de nodige expertise van docenten en een goede individuele begeleiding van studenten nodig zijn om het bredere spectrum in de loop van één academiejaar onder de knie te krijgen. Deze eerste twee voorwaarden worden niet steeds ten volle vervuld (cf. infra).

Een aantal opleidingsonderdelen zijn gericht op de bredere ontwikkeling van de studenten met inbegrip van cultuur, filosofie en politiek. Studenten en docenten melden aan de commissie dat dit studenten helpt om hun blik op de wereld te verruimen en dat de verschillende opleidingsonderdelen een duidelijke bijdrage leveren aan de opleiding.

De werkvormen worden afgestemd op het beoogde doel van een specifiek opleidingsonderdeel. In functie van de leerresultaten wordt aan elk opleidingsonderdeel een werkvorm toegekend. Dit gebeurt binnen de opleidingscommissie. Op elke ECTS-fiche staat aangegeven welke werkvormen en leermiddelen gebruikt en nodig geacht worden voor het betrokken opleidingsonderdeel. Die fiche is te raadplegen op Canvas, het digitaal leerplatform van de Erasmushogeschool Brussel. Elke docent bepaalt samen met de vakgroep welke cursus, handboek of reader gebruikt wordt tijdens de lessen. Studenten geven in hun gesprek met de commissie aan dat de doelstellingen van opleidingsonderdelen in de ECTS-fiches duidelijk zijn.

Op basis van de gesprekken met studenten en docenten stelde de commissie vast dat de inhoud van het programma tot tevredenheid van studenten leidt. Zo stellen de studenten en docenten dat de onderwijs- en leervormen over het algemeen interactief zijn. Interactie gebeurt tussen docenten en studenten, in groep of via individuele begeleiding, en tussen studenten onderling. De commissie vernam dat de studenten sterk worden ondersteund bij de ontwikkeling van hun arena, plot en personages. De commissie apprecieert onder meer dat de opleiding aandacht geeft aan pitching sessies, het gebruik van een writers' room en table reads.

De vorige visitatiecommissie beval aan dat de opleiding sterker zou inzetten op samenwerking met andere afstudeerrichtingen binnen de masteropleiding in de Audiovisuele Kunsten. De opleidingsverantwoordelijken gaven aan dat ze dit proces verwezenlijken binnen de bacheloropleiding. De commissie stelde vast dat deze samenwerking binnen de masteropleiding nog niet op punt staat. Meer samenwerking met andere vakgroepen en afstudeerrichtingen binnen de School of Arts blijft wenselijk om het programma van de opleiding verder te versterken aangezien 'schrijven' niet los kan gezien worden van de andere disciplines binnen de audiovisuele kunsten.

De commissie vindt het positief dat de opleiding reeds inzet op extra-curriculaire initiatieven. Zo kunnen studenten vrijblijvend een stage doen en worden meer structurele samenwerkingen met beroepsorganisaties en -evenementen opgezet zoals deze met de Scenaristengilde en DraMaastricht. De commissie meent dat deze zaken duidelijk bijdragen tot het realiseren van de beoogde leerresultaten. Daarom moeten deze nog meer zichtbaar en structureel in het programma ingebed worden.

De masterproef omvat in totaal dertig, en daarmee de helft van de zestig studiepunten. Met de masterproef moeten studenten bewijzen dat zij in staat zijn om een origineel verhaal in tekstvorm te creëren dat voldoet aan hedendaagse professionele criteria. Keuze en opstart van de masterproef gebeurt al in het derde bachelor jaar of voor instromende studenten in het schakeljaar. Hierdoor kunnen studenten al tijdens de zomervakantie op zoek naar een promotor en starten met hun onderzoek. In de keuze van het soort narratieve tekst zijn de studenten vrij. Het kan om een langspeelfilmscenario gaan of om een pilootaflevering van een televisiereeks,

maar ook om een theatertekst, novelle, graphic novel, libretto... In een aanvullend essay reflecteren studenten over de behandelde thema's en inhoud. Op basis van de door de commissie gelezen staal van essays, blijkt het opzet van dit essay sterk persoonsgebonden ingevuld. De commissie vraagt de opleiding hier meer richtinggevend op te treden opdat het essay een concrete bijdragen kan garanderen tot het bereiken van de leerresultaten.

Voor het schrijven van hun masterproef doen studenten een beroep op een persoonlijke begeleider, die hen als een mentor doorheen het proces leidt. De studenten en alumni waarmee de commissie sprak waren alvast tevreden over de betrokken promotoren en de ondersteuning die ze van hen kregen bij het ontwikkelen van de masterproef. Wel merkt de commissie op dat het begeleidingsproces sterk informeel verloopt. De commissie meent dat dit proces – vanuit het oogpunt van kwaliteitsborging door de opleidingsverantwoordelijken – meer kan gestuurd worden qua timing (deadlines) en toewijzing begeleider.

De internationale component van de opleiding zit ingebed in het domeinplan Internationalisering van de Erasmushogeschool. Enkele gastdocenten uit Nederland begeleiden studenten via werkcolleges in het kader van hun masterproef. Internationale uitwisselingen van studenten en docenten zijn in de opleiding echter beperkt. Wel zijn er extra-curriculaire internationale samenwerkingen waaronder studiedagen waaraan studenten en docenten van de opleiding kunnen deelnemen. De commissie meent dat het domeinplan internationalisering sterker kan geïmplementeerd worden in het programma van de opleiding.

De commissie vernam dat de opleiding streeft naar een evenwicht tussen een vaste staf en een wisselende groep gastdocenten. De opleidingsverantwoordelijken geven aan dat daarbij diversiteit nagestreefd wordt. De afstudeerrichting Schrijven beschikt over 8 statutaire personeelsleden aangevuld met 7 gastprofessoren. Idealiter voelen deze gastdocenten zich ook een onderdeel van het docententeam en is er voldoende overleg tussen de opleiding en haar gastdocenten. Daar lijkt vanuit de opleiding aandacht aan besteed te worden.

De opleidingsverantwoordelijken geven aan dat, in navolging van de aanbeveling van de vorige visitatiecommissie, vervrouwelijking en verjonging vanaf heden ook zal gerealiseerd worden in de personeelsbezetting. De commissie apprecieert dat de opleiding nu al een grotere hoeveelheid gastdocenten inschakelt dan in het verleden het geval was. Tegelijk blijft de diversiteit van het docententeam een pijnpunt. Dit heeft wortels in het verleden. Het kost tijd om diversifiëring door te voeren. Hiertoe nam de opleiding al enkele maatregelen maar het is essentieel dat diversifiëring hoog op de agenda blijft staan. Het valt hiertoe aan te raden een beter doordacht en breder diversiteitsplan uit te werken opdat vervrouwelijking en diversifiëring niet enkel een onbepaald streven blijft, maar daadwerkelijk en meetbaar wordt gerealiseerd, binnen een korte (zij het realistische) tijdspanne.

Deze noodzaak is tweeledig, want juist in de noodzakelijke diversifiëring van de docenten – zowel de gastdocenten, maar op iets langere termijn ook in het vaste docentenbestand – moet ondervangen worden dat de kwaliteit van het werk van de studenten wordt gewaarborgd en zelfs verhoogd door niet alleen de expertise maar ook de diversiteit aan docenten. Door diversiteit sterker in het docentenkorps in te brengen kunnen de studenten geholpen worden om meer verscheidene perspectieven in hun geschreven stukken te integreren. Daarnaast vernam de commissie dat sommige docenten minder voeling hebben met nieuwe vertelvormen. Dit uit zich dan vooral in een gebrekkige voeling met digitale vormen van storytelling. Verdere professionalisering van de docenten hieromtrent is daarom aanbevelenswaardig.

Onderzoek is een essentieel gegeven in een masteropleiding. Twee jaar geleden werd binnen de opleiding een onderzoeksgroep opgestart rond nieuwe dramaturgische technieken in hedendaagse audiovisuele fictie teneinde het onderzoek binnen de opleiding en de vakgroep te versterken. De commissie hoopt dat de onderzoekscomponent binnen de opleiding wordt versterkt en dat de resultaten daarvan in de toekomst sterker zullen doorsijpelen naar het onderwijs. Studenten geven immers aan dat dit tot op heden slechts beperkt gebeurt. Ook is de commissie van mening dat het onderzoeksbeleid op het niveau van de School of Arts versterkt kan worden en vervolgens ook beter moet doorsijpelen naar de opleiding.

De docenten met wie de commissie heeft gesproken handelen met enthousiasme en toewijding. Ze maken weloverwogen keuzes in lesstof en werkwijze. Iedere docent heeft de vrijheid zijn eigen stijl te gebruiken en wordt hierbij niet gecoacht door het RITCS. De studenten geven aan dat de didactische kennis van de docenten niet altijd even goed is. Uit de gesprekken met de opleidingsverantwoordelijken bleek dat de beperkte aanstelling van sommige docenten hier aan de basis kan liggen: tijd voor extra didactische professionalisering ontbreekt. De commissie meent enerzijds dat moet overwogen worden om de aanstelling van enkele docenten te versterken opdat aan deze basisvoorwaarde kan worden voldaan. Anderzijds blijft het belangrijk dat docenten voeling blijven houden met de professionele realiteit in het werkveld. Dat lukt het best als ze zelf nog professioneel actief kunnen zijn. De commissie meent echter dat alle docenten zich blijvend didactisch moeten bijscholen. De commissie meent dat op dit vlak het beleid van de School of Arts verder moet worden uitgewerkt.

De oorzaken van de gebrekkige didactische kennis bij sommige docenten kunnen herleid worden tot een gebrekkige ondersteuning van de opleiding. Het vakhoofd heeft slechts een halftijdse aanstelling. Dit is vreemd gelet op de enorme hoeveelheid tijd en energie die deze moet investeren in het hervormen van de opleiding en het begeleiden van de studenten. Deze capaciteit blijkt niet voldoende om de deficiënties die de vorige visitatiecommissie vaststelde op een gestructureerde manier aan te pakken. De onderwijskundige- en kwaliteitszorgondersteuning van de opleiding is op heden ontoereikend. De commissie vernam dat vanaf voorjaar 2019 de opleiding een beroep kan doen op een medewerker die zal instaan om deze onderwijskundige ondersteuning te bieden. De commissie ziet dit als een essentiële voorwaarde om de basiskwaliteit van de opleiding in de toekomst te kunnen garanderen.

De commissie bezocht tijdens het visitatiebezoek de onderwijsruimten die voor de studenten relevant zijn. Ze stelde vast dat de opleiding beschikt over goede materiële voorzieningen voor de studenten, waaronder een filmzaal, een bibliotheek en mediatheek (MoBo). MoBo is het afgelopen jaar uitgegroeid tot een stille schrijfplek voor de studenten van de opleidingen. Studenten hopen echter te kunnen beschikken over een eigen ruimte zoals de raadszaal van het RITCS, die dan zou kunnen worden gebruikt als schrijfruimte. Dat lijkt de commissie het overwegen waard. De commissie stelt dat het geen sinecure was om een oordeel te vormen over de onderwijsleeromgeving van de opleiding. Daartoe was het zelfevaluatierapport verwarrend en erg slordig opgesteld, in ondoorzichtig taalgebruik. Daarnaast duurde het tot de laatste dag van het bezoek vooraleer de commissie sommige van de gevraagde materialen kon inkijken, die een opleiding ter inzage van een commissie minimaal ter beschikking moet stellen (cf. 'Handleiding voor Externe Kwaliteitszorg in het Vlaamse hoger Onderwijs'). De commissie verkreeg veel basisinformatie uit de verhelderende gesprekken met het vakhoofd, het opleidingshoofd en de directeur van het RITCS. Deze gesprekken waren essentieel om de commissie het vertrouwen te geven dat de opleiding de basiskwaliteit kan garanderen.

Concluderend stelt de commissie dat de opleiding sinds de vorige visitatie verschillende verbetermaatregelen heeft genomen. Voorbeelden hiervan zijn pitching

sessies, writers' rooms, table reads en het inschakelen van meer gastdocenten. De vernieuwing van de afstudeerrichting is duidelijk ingezet en zal de komende jaren doorgezet moeten worden. De opleiding heeft zich geëngageerd om onmiddellijk werk te maken van betere beleidsomkadering inzake sturing van onderwijsleeromgeving en versterking van onderwijsvisie en kwaliteitszorg. Dit uit zich onder meer in de aanwerving van een onderwijsondersteuner voor de opleiding audiovisuele kunsten in het voorjaar 2019. De commissie meent dat de opleiding structureel sterker moet inzetten op de aspecten: diversiteit, gender en etniciteit; onderzoek omgeving; internationale samenwerking en afstudeerrichting-overschrijdende samenwerking. Daarentegen hebben de opleidingsverantwoordelijken de commissie aangegeven dat ze duidelijke engagementen nemen. De resultaten van een beleid met betrekking tot de diversiteit van de docenten zijn pas na enkele jaren zichtbaar, maar ook op dit aspect is een meer gestructureerd beleid wenselijk. De commissie besluit dat de kwaliteit wordt geborgd en kent dan ook de score voldoende toe aan generieke kwaliteitswaarborg 2 'onderwijsleeromgeving'.

Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau

De commissie beoordeelt het gerealiseerd eindniveau van de Master of Arts in de audiovisuele kunsten, afstudeerrichting Schrijven als voldoende (2018).

Beoordeling 2015

In het visitatierapport 2016 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor de generieke kwaliteitswaarborg 3 'Gerealiseerd eindniveau'.

Binnen de afstudeerrichting Schrijven krijgen de studenten vooral mondelinge feedback. In de helft van het derde bachelorjaar en het masterjaar zitten alle docenten samen om het parcours van de studenten te bekijken, inclusief hun medewerking etc. Studenten krijgen hier dan individueel feedback over om een strategie te kunnen ontwikkelen voor de tweede helft van het jaar. In de bachelor is er een tendens om ook steeds meer tussentijdse feedback te geven, soms zelfs met een cijfer, op vraag van de studenten. Dit lijkt goed te werken en de commissie steunt deze aanpak. Voor de masterproef wordt de externe jury bijgestaan door een prozaschrijver indien er studenten afstuderen met een prozawerk. De jury beslist over de uiteindelijke score na een gesprek met de promotor over het schrijfproces en het parcours van de student. Vreemd genoeg heeft de commissie daarvoor geen echte criteria gezien, buiten het feit dat een masterproef 'literaire waarde' moet hebben. De commissie vraagt dan ook om de gebruikte beoordelingssystematiek explicieter te maken, ook in de verslaggeving van de juryberaadslaging. Ten slotte merkt de commissie op dat de masterproeven van de afstudeerrichting Schrijven die zij kon inkijken, in tegenstelling tot die van de andere afstudeerrichtingen, eerder van lage kwaliteit zijn.

De alumni van de afstudeerrichting Schrijven zijn het minst [in vergelijking met de andere programma's klaar voor de sector omdat ze te breed zijn opgeleid en nog maar weinig (film)praktijkervaring hebben. Hierdoor voldoen afgestudeerden niet altijd aan het niveau dat verwacht zou mogen worden. Enkel komen uiteindelijk wel binnen de audiovisuele sector terecht. De commissie concludeert dat de opleidingen nood hebben aan een algemeen toetsingsbeleid met duidelijke criteria. Hierbij kan gekeken worden naar de best practices die al aanwezig zijn. Ook een breder alumni-beleid is nodig. De opleidingen zouden er zelf ook heel wat voordeel uit kunnen halen als ze weten waar hun studenten terechtkomen en met hen in contact blijven. De afstudeerrichting Schrijven slaagt er niet in om de studenten voor te bereiden op de audiovisuele realiteit. Afgestudeerden hebben vaak nog nooit een werk van zichzelf in beeld omgezet gezien en hebben nauwelijks ervaring met samenwerken. Bovendien voldoen ze niet altijd aan het niveau dat verwacht mag worden, zoals blijkt uit de masterproeven.

Beoordeling hervisitatie

De commissie stelde vast dat er inspanningen worden geleverd om de beoordeling meer valide, transparant en betrouwbaar te maken. Toch zou het veel meer gestructureerd, geëxpliciteerd en transparanter moeten worden. Ten positieve vernam de commissie van de studenten dat de communicatie over de wijze waarop een opleidingsonderdeel zal geëvalueerd worden transparant verloopt.

De masterproef is het meest omvangrijke opleidingsonderdeel van de opleiding. Bij aanvang van het academiejaar worden de richtlijnen opgestuurd naar de studenten en naar hun zelfgekozen promotoren. De belangrijkste aandachtspunten die hier worden meegegeven betreffen schriftuur, thema, plot en personage. Het gaat hier om de vier basiselementen van een narratieve tekst, die zowel door de begeleider als door de jury als beoordelingscriterium worden gehanteerd.

De jury's van de masterproeven Schrijven zijn samengesteld uit externen. De voorzitter van deze jury daarentegen is het vakhoofd. In de masterproef Schrijven worden begeleiding en promoterschap strikt gescheiden van de evaluatie. De evaluerende taak is dus voornamelijk weggelegd voor deze onafhankelijke jury. De juryleden worden mondeling gebriefd over de vier basiscriteria en de verwachte professionele kwaliteit van de masterproeven.

Ter voorbereiding van het visitatiebezoek heeft de visitatiecommissie een representatief staal aan masterproeven ingekeken. Het viel de commissie op dat meerdere van deze masterproeven een voor een schrijfopleiding opvallend hoog aantal schrijffouten bevatten. Hoewel de docenten in de gesprekken aangeven dat de opleiding hier streng op toekijkt, blijken deze vaak nog door de mazen van het net te glippen.

Het algemene niveau van de masterproeven voldoet volgens de commissie aan de eisen die gesteld worden aan een masteropleiding. In combinatie met een reflecterend essay over het werkproces bij de masterproef, getuigen de masterproeven van een onderzoekende houding van studenten. De eindquoteringen die de masterproeven krijgen liggen in de lijn van de quoterings die de commissie zou geven. De commissie kon ook de beoordelingsformulieren van de masterproeven inkijken. De criteria voor beoordeling zijn summier en geven slechts in beperkte mate verduidelijking bij de evaluatie van de studenten door de jury. Hierdoor geven ze geen waarborg op een valide en betrouwbare evaluatie. De docenten en opleidingsverantwoordelijken waren zich hier bij aanvang van het visitatiebezoek niet van bewust. In het gesprek van de commissie met de docenten bleek ook dat de verschillende juryleden de beoordelingscriteria op uiteenlopende wijze interpreteren. Docenten gaven aan dat de beoordeling neerkomt op het samenbrengen van individuele meningen van experts. De voorbije jaren werd in het kunstonderwijs zowel nationaal als internationaal sterk gedebatteerd over het evalueren van opleidingsonderdelen van kunstopleidingen. Deze inzichten werden tot op heden niet door de afstudeerrichting Schrijven van het RITCS opgepikt. Daarom beveelt de commissie de afstudeerrichting aan de hedendaagse inzichten met betrekking tot transparant, valide en betrouwbaar evalueren in het kunstonderwijs te implementeren in het toetsingsbeleid van de opleiding.

De commissie meent dat het daarom essentieel is om de validiteit en betrouwbaarheid van het toetsen te borgen en dat de opleiding daartoe per direct haar evaluatiecriteria verder expliciteert zodat ze de individuele mening van juryleden kan overstijgen. De commissie dringt erop aan dat deze nieuwe criteria vanaf het komende academiejaar in voege worden gebracht. Om dit te kunnen verwezenlijken, heeft de afstudeerrichting nood aan een versterking van de onderwijskundige capaciteit. Op die manier kunnen goede praktijkvoorbeelden die aantonen hoe in het kunstonderwijs op een valide en betrouwbare wijze kan geëvalueerd worden, geïmplementeerd worden.

Studenten en docenten geven in de gesprekken met de commissie aan dat ze mondelinge feedback krijgen. De commissie begrijpt dat het veel tijd en moeite vergt om een beoordelingsformulier op een heldere en respectvolle manier op te stellen. Toch is het essentieel om dit aan te bieden aan studenten. Sommige studenten geven aan dat de mondelinge feedback snel vergeten is. Een geschreven en op criteria gebaseerde feedback kan een student gebruiken als een instrument in het verdere leerproces van de student om te toetsen in welke mate ze de beoogde leerresultaten realiseren. Dit zowel bij negatieve als positieve eendoordelen. Daarom is het aangewezen om hieromtrent een goed doordacht beoordelingsplan te ontwikkelen en te implementeren.

De commissie kon op basis van de gesprekken met afgestudeerden en het werkveld vaststellen dat studenten na afstuderen werk vinden. Sommigen worden aangeworven op de plek waar ze stageliepen. Anderen geraken via docenten aan een job. Door de hausse op het vlak van tv-reeksen zijn er sowieso vrij veel schrijvers nodig, vernam de commissie van afgestudeerden en het werkveld. Professionals zijn ook steeds op zoek naar nieuw talent. Sommige afgestudeerden vinden onmiddellijk werk, daar waar anderen meer tijd nodig hebben om zich op de kaart te zetten.

Afgestudeerden beschouwen het vakhoofd en bepaalde docenten ook na hun afstuderen nog als toegankelijke 'mentor' of vraagbaak, naar genoegen van beide partijen. Een echt alumni beleid heeft de opleiding nog niet ontwikkeld, ook al was dit een aanbeveling bij de vorige visitatie. De commissie spoort de opleiding aan hierin daadwerkelijk actie te ondernemen. Concluderend stelt de commissie dat de opleiding wordt gekenmerkt door informaliteit, wat afstraalt op het toetsingsbeleid en de toetsingspraktijk. Een cultuuromslag lijkt ingezet, maar heeft nog een lange weg af te leggen. De aankondiging om dit structureel te versterken door de aanwerving van een onderwijsondersteuner geeft de commissie vertrouwen. Essentieel moet de opleiding de validiteit, betrouwbaarheid en transparantie van haar toetsing sterker garanderen. Hoewel de masterproeven volgens de commissie het niveau behalen van een master, is er geen systematiek om dit te borgen. Dit moet verder aangescherpt worden.

Het niveau van de afgestudeerden stemt tot tevredenheid van de alumni en het werkveld waarmee de commissie sprak. De kwaliteitscultuur moet sterker aangezet worden in de opleiding. De commissie geeft aan dat de motor achter dit proces vooral op een hoger niveau dan de afstudeerrichting alleen moet zitten. De opleidingsverantwoordelijken erkennen deze deficiënties en gaven de commissie de belofte dat deze in de loop van het academiejaar met spoed zullen weggewerkt worden. De commissie besluit om deze reden dat de kwaliteit wordt geborgd en kent dan ook de score voldoende toe aan generieke kwaliteitswaarborg 3 'gerealiseerd eindniveau'.

Eendoordeel commissie met betrekking tot de afstudeerrichting Schrijven

De commissie heeft vastgesteld dat de opleidingsvariant Master of Arts in de audiovisuele kunsten, afstudeerrichting Schrijven (master) voldoet aan alle generieke kwaliteitswaarborgen. Ze beoordeelt de kwaliteit van de opleiding als voldoende.

Eendoordeel NVAO met betrekking tot de afstudeerrichting Schrijven

De NVAO heeft vastgesteld dat de opleidingsvariant Master of Arts in de audiovisuele kunsten, afstudeerrichting Schrijven (master) niet voldoet aan alle generieke kwaliteitswaarborgen. Ze beoordeelt de kwaliteit van de opleiding als onvoldoende.

De NVAO komt tot dit oordeel op basis van de bevindingen en overwegingen in het visitatierapport van 2016 (visitatie 2015), in het accreditatiebesluit van de NVAO van 2016, en in het visitatierapport van 2019 (visitatie 2018), op basis van het door de instelling op 27 november 2019 geleverd aanvullend informatiedossier en op basis van het toelichtend gesprek dat plaatsvond op 13 december 2019.

De visitatiecommissie geeft aan veel basisinformatie te hebben verkregen uit de verhelderende gesprekken met het vakhoofd, het opleidingshoofd en de directeur van het RITCS en dat deze gesprekken essentieel waren om het vertrouwen te geven dat de opleiding de basiskwaliteit kan garanderen. Uit het aanvullend informatiedossier en toelichtend gesprek blijkt dat aan verschillende beloftes niet is voldaan. De NVAO gaat daarom niet mee in het oordeel van de visitatiecommissie.

De NVAO verwijst binnen het aanvullende informatiedossier naar de **timing** van het doorvoeren van de hervorming en het nieuwe toetsbeleid naar de masteropleiding. De NVAO heeft begrip voor het grotere kader, maar de focus ligt, zeker binnen het toelichtend gesprek, op de afstudeerrichting Schrijven van de masteropleiding. In 2015 kreeg deze een aantal zware aanbevelingen. Op het moment van het toelichtend gesprek zegt de opleiding bezig te zijn met een grote hervorming, waarbij de masteropleiding pas in 2020-2021 aan bod komt. Hierbij stelt de NVAO het besef van de urgentie binnen de instelling en de opleiding in vraag. Om het vertrouwen uitgesproken door de visitatiecommissie te kunnen volgen, dient er ook gekeken te worden naar de urgentie waarmee de gesignaleerde problemen worden aangepakt. Na de visitatie van 2018 constateert de visitatiecommissie in grote lijnen hetzelfde als na de visitatie van 2015. De opgestelde timing in het aanvullende informatiedossier (2019) voorziet voor de masteropleiding pas een hervorming die dus zes jaar na het eerste adviesrapport doorgevoerd zal worden. De NVAO stelt hiermee vast dat de planmatige hervorming van zowel de bachelor- als masteropleiding, heeft geleid tot het uitstellen van concrete acties binnen de afstudeerrichting Schrijven. Anders dan de visitatiecommissie oordeelt, kunnen de conclusies uit de visitatierapporten, de bijkomende aangeleverde informatie en gesprekken met de instelling, volgens de NVAO, niet leiden tot het eindoordeel voldoende voor generieke kwaliteitswaarborg 2.

Hoewel de NVAO begrip heeft voor de tijd die een hervorming van een volledige opleiding vraagt, is de NVAO ook van mening dat de instelling een evolutie had moeten aantonen waarbij concrete acties hebben geleid tot een duidelijke kwaliteitsverbetering van de bij de herbeoordeling betrokken afstudeerrichting Schrijven.

De NVAO stelt vast dat de gesprekspartners in het informatiedossier en het toelichtend gesprek vaak verwijzen naar de bacheloropleiding, waar de hervorming wel al werd doorgevoerd. Verder zijn er recent opgestarte acties en worden er hervormingen aangekondigd om de kwaliteit van de masteropleiding te verbeteren. Hierbij wordt ook gesproken over een positieve evolutie en groei, maar deze wordt noch in het aanvullende informatiedossier, noch tijdens het toelichtend gesprek onderbouwd of aangetoond. De vraag naar concrete realisaties, voorbeelden en acties die een gerealiseerde kwaliteitsverbetering aantonen, blijft verschillende keren onbeantwoord. Ondanks het feit dat de opleiding sinds de visitatie van 2015 en het accreditatiebesluit met beperkte geldigheidsduur van 2016 de belangrijke werkpunten voor de afstudeerrichting Schrijven kent, moet de NVAO in 2019 nog steeds een gebrek aan aantoonbare kwaliteitsverbetering vaststellen.

De instelling geeft meerdere keren aan, dat de opleiding hard werkt om de aanbevelingen van de visitatiecommissies in 2015 en 2018 op te nemen. De instelling verantwoordt de trage evolutie door de schaal van het werk en de hervorming van de gehele opleiding, inclusief de bacheloropleiding. Volgens de instelling zou het harde werk vruchten afwerpen en zien ze een evolutie in de attitude en de acceptatie van de hervorming. Hier werd tijdens het toelichtend gesprek verder op ingegaan en gevraagd naar concrete voorbeelden en bronnen voor deze conclusies. Die werden echter niet concreet gemaakt. Het is lovenswaardig dat de aanbevelingen van de visitatie van 2015 hebben geleid tot een aanpak om zowel de bachelor- als de masteropleiding te hervormen. De onvoldoende beoordeling neergelegd in het

accreditatiebesluit met beperkte geldigheidsduur van 2016 ging echter enkel over de afstudeerrichting Schrijven. Tijdens de opvolging van dit besluit had de opleiding hier prioriteit aan moeten geven.

Uit het visitatierapport van 2019 blijkt tevens dat opvolging van het accreditatiebesluit van 2016 niet transparant gedocumenteerd is. Zo vond de commissie het geen sinecure om tot een oordeel te komen over de onderwijs-leeromgeving. Ze maakt gewag van een verwarrend, erg slordig opgesteld zelfevaluatierapport en heeft de materialen die een opleiding ter beschikking moet stellen pas op de laatste dag van het locatiebezoek ontvangen.

De instelling heeft duidelijk nagedacht over het structureel inbedden van de link naar **realistische werksituaties en praktijkervaring** in het curriculum, zoals stages, extra-curriculaire initiatieven en de samenwerking met beroepsorganisaties. Noch in het aanvullende informatiedossier, noch tijdens het toelichtend gesprek, werd deze link binnen bestaande opleidingsonderdelen/vakken besproken. Verder is het niet duidelijk wat de opleiding sinds de visitatie in 2018 nog heeft gedaan in functie van de geformuleerde aanbevelingen. De tijdens het toelichtend gesprek gegeven antwoorden, werden reeds opgenomen in het rapport van 2018.

De **diversifiëring** van het docententeam werd in beide rapporten als een sterke aanbeveling geformuleerd. De NVAO heeft begrip voor de Vlaamse regelgeving die dit proces kan vertragen. De opleiding haalt wel aan dat lezingen en workshops gegeven worden door ervaren professionals zodat deze diversifiëring wel al sneller doorgevoerd kan worden. De NVAO begrijpt dat de visitatiecommissie diversifiëring breder ziet dan genderevenwicht, leeftijd en achtergrond. Het is pas nadat, tijdens het toelichtend gesprek, door de NVAO werd doorgevraagd naar andere vormen van diversiteit, zoals diversiteit binnen de competenties van het docententeam, o.a. didactische en vaktechnische competenties, dat de instelling dit kon toelichten. Wanneer de diversifiëring een pijnpunt is, brengt dit ook een competentieprobleem met zich mee. Daarom verwijst het visitatierapport naar onderbelichte vaktechnische aspecten en tekorten in didactische competenties van de docenten en naar de beperkte activiteiten hierrond.

De instelling geeft aan in de professionele sector te zoeken naar mensen met een 'up-to-date link' naar de praktijk en met didactische competenties. De instelling zegt dat het hen gelukt is om die oefening stap voor stap waar te maken. De instelling heeft hiervoor wel een leidraad opgesteld, maar niet benoemd op welke manier ze dit heeft waargemaakt.

Verder is de instelling van mening dat niet elke docent dezelfde competenties moet hebben. Hiermee gaat de NVAO akkoord. De instelling heeft echter geen toelichting kunnen geven over welke competenties in totaliteit nodig zijn in het volledige docententeam en hoe ze ervoor zorgt dat deze competentiebehoefte voor de opleiding ook daadwerkelijk ingevuld wordt.

De instelling geeft verder ook aan dat in de zoektocht naar een goed **evenwicht tussen vaktechnische en didactische competenties** het vaak ook net interessanter is om iemand aan te nemen die los staat van didactische instructies, op voorwaarde dat deze persoon de studenten kan onderdompelen in zijn vak. De NVAO wil hier benadrukken dat vaktechnische en didactische competenties elkaar wel degelijk aanvullen, vertrekkende uit duidelijke leerdoelen en verwachtingen naar studenten toe, vertaald naar een valide, betrouwbare en transparante toetsing en passende onderwijsvormen. De visitatiecommissie van 2018 heeft expliciet aangehaald dat studenten zelf aangeven deze onderwijsvorm te appreciëren, maar wanneer dit gebeurt bij docenten met een groter aandeel in de opleiding, ze ook vinden dat de vertrouwensband tussen hen en de docent moeilijker waargemaakt kan worden en

een invloed heeft op de transparantie van het vak. Studenten willen graag goed presteren, maar hebben dan het gevoel dat ze geen duidelijk zicht hebben of ze voldoen aan en genoeg evolueren binnen de denkbeelden van die docent. Vermeld moet worden dat dit niet gaat over alle vaste docenten.

Uit de visitatierapporten blijkt dat studenten duidelijk aangegeven dat er een probleem is met de didactische kennis van docenten. De instelling geeft aan dat er een duidelijk verschil is tussen het rapport uit 2015 en 2018. Uit het rapport van 2018 zou niet naar voren mogen komen dat er op didactisch vlak nog problemen zijn bij docenten binnen de afstudeerrichting Schrijven. In het rapport van 2018 staat echter: "De studenten geven aan dat de didactische kennis van de docenten niet altijd even goed is". Dit probleem is dus niet als dusdanig erkend.

De NVAO verwijst tevens naar volgend fragment uit het opleidingsrapport uit 2018: "Uit de gesprekken met de opleidingsverantwoordelijken bleek dat de beperkte aanstelling van sommige docenten hier aan de basis kan liggen: tijd voor extra didactische professionalisering ontbreekt. De commissie meent echter dat alle docenten zich blijvend didactisch moeten bijscholen." De opleiding geeft desgevraagd aan dat het moeilijk is een evenwicht te vinden tussen de professionalisering rond didactische competenties en de duur van de lesopdracht van (gast)docenten. De NVAO begrijpt dat de investering bij docenten met een beperkte lesopdracht, groter is dan bij docenten met een continue lesopdracht, maar meent ook dat in hoger onderwijs didactische en vaktechnische/artistieke competenties niet zonder elkaar kunnen. Studenten hebben nood aan een basis aan didactische ondersteuning, ook bij ervaren professionals, zoals onder meer transparantie rond doelstellingen en verwachtingen, aangepaste onderwijsactiviteiten, en transparante, valide en betrouwbare toetsing.

Verder geeft de instelling aan dat mensen die minder dan 10% op jaarbasis in de opleiding werken, moeilijk zijn bij te scholen en niet gemakkelijk aan professionaliseringsinitiatieven deelnemen. Dit geldt voor alle opleidingen. De NVAO heeft begrip voor het feit dat het voor docenten met een beperkte lesopdracht moeilijker is om van deze initiatieven gebruik te maken. Bij de afstudeerrichting Schrijven is er echter sprake van een concreet kwaliteitsvraagstuk. De opleiding had hier daarom wel degelijk werk van kunnen maken en voor de afstudeerrichting aanvullende initiatieven kunnen nemen. Zo hadden ook deze docenten genoeg ondersteuning, begeleiding en voorzieningen ter beschikking kunnen krijgen om een eventueel tekort in didactische competenties te kunnen opvangen.

De instelling geeft ook aan dat docenten met een beperkte lesopdracht ook een erg klein aandeel hebben in de opleiding en worden eigenlijk vooral voor hun vak-expertise gevraagd, die vaak zeer goed en specifiek is. Ook hier heeft de NVAO begrip voor, maar wanneer studenten verschillende docenten hebben die een klein aandeel hebben in de opleiding, dan kan een tekort in didactische kennis en vaardigheden binnen de opleiding wel een probleem vormen.

De instelling kan weinig concreet toelichten op welke manier de diversifiëring van competenties en professionalisering binnen de afstudeerrichting Schrijven gebeurt. De opleiding dient zelf in kaart te brengen wat de noden zijn op didactisch vlak en hoe de opleiding, specifiek ook de afstudeerrichting Schrijven, hiermee omgaat. De instelling geeft aan dat het probleem zich situeert in een 'veroudering' van didactische kennis en vaardigheden. De opleiding kan deze stelling weinig concreet en vanuit onderzoek onderbouwen.

De instelling geeft aan dat veel **samenwerking bestaat tussen afstudeerrichtingen**. In het aanvullende informatiedossier zijn een aantal voorbeelden opgenomen, maar deze gaan hoofdzakelijk over de bacheloropleiding. De enkele voorbeelden voor de

masteropleiding geven wel een samenwerking tussen afstudeerrichtingen aan, hoewel andere afstudeerrichtingen hier meestal de trekker zijn. De aangehaalde samenwerking gaat steeds vooral over samenwerking tussen studenten. Over de samenwerking tussen docenten kan meer informatie gevonden worden bij de vraag rond interne communicatie. Over de *Sixpack* werd geen aanvullende informatie toegevoegd in het informatiedossier. Ook tijdens het toelichtend gesprek werd dit concept niet verder toegelicht.

De commissie geeft aan de meerwaarde van die brede oriëntatie te erkennen, maar stelt vast dat in de praktijk de nadruk echter op *scriptwriting* ligt. Om een breder spectrum af te dekken, stelt de commissie dat een solide organisatiestructuur, de nodige expertise van docenten en een goede individuele begeleiding van studenten nodig zijn om het bredere spectrum in de loop van één academiejaar onder de knie te krijgen. Deze eerste twee voorwaarden worden niet steeds ten volle vervuld (cf. infra). De NVAO gaat hiermee akkoord.

De visitatiecommissies gaven in beide rapporten als sterke aanbeveling aan dat gewerkt moest worden aan **onderwijsprofessionalisering**. Hier wordt een gebrekkige feeling met digitale vormen van storytelling als voorbeeld aangehaald. Hier werden door de instelling concrete acties aangegeven. Zo zou de opleiding vanaf voorjaar 2019 een beroep kunnen doen op een medewerker die zou gaan instaan voor de nodige onderwijskundige ondersteuning. Die ondersteuning biedt de visitatiecommissie het broodnodige vertrouwen. In het rapport schrijft ze: "De commissie ziet dit als een essentiële voorwaarde om de basiskwaliteit van de opleiding in de toekomst te kunnen garanderen." De NVAO heeft kunnen vaststellen dat aan deze voorwaarde niet is voldaan. De instelling geeft aan dat er gekozen werd voor een andere aanpak. Om de inbedding van onderwijsdeskundigheid in elke opleiding te verzekeren, heeft elk opleidingshoofd aan het RITCS sinds het academiejaar 2019-2020 ondersteuning gekregen van een 50% adjunct. Die adjunct doet ook de onderwijssteuning. De NVAO stelt hier vast dat het accreditatiebesluit met beperkte geldigheidsduur van 2016 een weinig planmatige opvolging krijgt. Wat de visitatiecommissie in mei 2019 in haar rapport aanhaalt als essentiële voorwaarde om de basiskwaliteit te garanderen, blijkt zes maanden later weer anders ingevuld te worden. Dit heeft gevolgen voor de beoordeling van zowel generieke kwaliteitswaarborg 2 als generieke kwaliteitswaarborg 3.

De opleidingsverantwoordelijken erkennen de deficiënties in de kwaliteitscultuur en gaven de visitatiecommissie de belofte dat deze in de loop van het academiejaar met spoed zullen weggewerkt worden. De visitatiecommissie besluit om deze reden dat de kwaliteit wordt geborgd en kent dan ook de score voldoende toe aan generieke kwaliteitswaarborg 3 'gerealiseerd eindniveau'. Anders dan de visitatiecommissie oordeelt, kunnen de conclusies uit de visitatierapporten, de bijkomende aangeleverde informatie en gesprekken met de instelling, volgens de NVAO, niet leiden tot het eindoordeel voldoende voor generieke kwaliteitswaarborg 3.

In beide visitatierapporten wordt aangegeven dat de afstudeerrichting Schrijven de validiteit, betrouwbaarheid en transparantie van haar toetsing sterker moet kunnen garanderen. De criteria voor beoordeling zijn summier en geven slechts in beperkte mate verduidelijking bij de evaluatie van de studenten door de jury. Uit het visitatierapport van 2019 blijkt dat de verschillende juryleden de beoordelingscriteria op uiteenlopende wijze interpreteren. Ook voor studenten is het niet altijd duidelijk wat van hen verwacht wordt. Een geschreven en op criteria gebaseerde feedback kan een student gebruiken als een instrument in het verdere leerproces van de student om te toetsen in welke mate ze de beoogde leerresultaten realiseren. Dit zowel bij negatieve als positieve eindoordelen. Daarom is het aangewezen om hieromtrent een goed doordacht beoordelingsplan te ontwikkelen en te implementeren. De NVAO

heeft weinig concrete voorbeelden gezien dat hieraan na de hervisitatie aan gewerkt werd.

De instelling geeft aan geen voorstaander te zijn om alles te formaliseren en vast te leggen. Het RITCS is een School of Arts met materie die voortdurend in beweging is en vindt het belangrijk te kunnen blijven bewegen met de evoluties op het werkveld, die heel snel kunnen gaan. Het is een echte uitdaging voor scholen om in te spelen op die evoluties, of net niet. De opleiding is van mening er geen voorstaander van te zijn om op elke ontwikkeling of *whim of the moment* in te spelen. Als dit gedaan wordt, kan er geen gezonde basis meer gegeven worden aan studenten. De NVAO gaat hiermee akkoord. Het is niet de bedoeling dat alles in steen gebeiteld wordt. Wel moeten verwachtingen en keuzes in een onderwijsleeromgeving, al dan niet rond *the whim of the moment*, expliciet gemaakt worden. Verder geeft de visitatiecommissie aan dat de voorbije jaren in het kunstonderwijs zowel nationaal als internationaal sterk werd gedebatteerd over het evalueren van opleidingsonderdelen van kunstopleidingen. Deze inzichten werden tot op heden niet door de afstudeerrichting Schrijven van het RITCS opgepikt. De NVAO gaat hiermee akkoord.

AANBEVELINGEN

De NVAO onderschrijft de aanbevelingen van de commissie, maar gaat niet akkoord met het integraal eindoordeel van de commissie. Anders dan de visitatiecommissie oordeelt, kunnen de conclusies uit de visitatierapporten, de bijkomende aangeleverde informatie en gesprekken met de instelling, volgens de NVAO, niet leiden tot het eindoordeel voldoende voor generieke kwaliteitswaarborg 2 en 3.

BEVINDINGEN NVAO

- Het visitatierapport is opgesteld en onderbouwd overeenkomstig het toepasselijke Kader;
- De commissie heeft voor de externe beoordeling de Handleiding voor externe kwaliteitszorg in het Vlaams hoger onderwijs gevolgd zoals vastgesteld door de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (augustus 2015);
- Het visitatierapport geeft inzicht in de samenstelling van de commissie;
- Het visitatierapport bevat een onderzoek ten gronde naar de aanwezigheid van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen.

BEZWAARPROCEDURE MET ADVIES VAN ADVIESCOLLEGE

Op 10 april 2020 diende Erasmushogeschool Brussel intern bezwaar in bij het Adviescollege¹ tegen het ontwerp van accreditatiebesluit, waarbij de afstudeerrichting Schrijven wordt uitgesloten van de accreditatie.

Het adviescollege heeft op 18 juni 2020 een advies uitgebracht waarin het de NVAO adviseert het bezwaar ongegrond te verklaren.

Dit advies wordt integraal bijgetreden door de NVAO en als bijlage gevoegd bij huidig besluit.

---

¹ Adviescollege voor bezwaren met betrekking tot ontwerpbesluiten en -rapporten van de NVAO inzake hogeronderwijsopleidingen in de Vlaamse Gemeenschap.

BESLUIT

Betreffende de accreditatie van de opleiding Master of Arts in de audiovisuele kunsten (master) van Erasmushogeschool Brussel

De NVAO,
Na beraadslaging,
Besluit:

Met toepassing van de Codex Hoger Onderwijs, in het bijzonder de artikelen II.133-II.149, besluit de NVAO accreditatie te verlenen aan de opleiding Master of Arts in de audiovisuele kunsten, (master) van Erasmushogeschool Brussel. De opleiding wordt aangeboden te Brussel-Hoofdstad met de volgende afstudeerrichtingen: documentaire, film, televisie, animatiefilm, radio. De kwaliteit van de opleiding is voldoende.

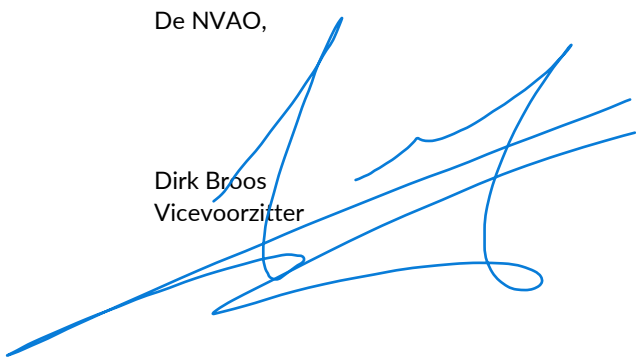
De accreditatie geldt van 1 oktober 2020 tot en met 30 september 2024.

Met toepassing van de Codex Hoger Onderwijs, in het bijzonder artikel II.147, derde paragraaf, vierde lid, [[en artikel II.145, vierde paragraaf, zoals opgenomen in art. II.381,]] besluit de NVAO de afstudeerrichting schrijven uit te sluiten van de accreditatie van de Master of Arts in de audiovisuele kunsten (master) van Erasmushogeschool Brussel. De kwaliteit van de opleidingsvariant is onvoldoende.

Den Haag, 7 juli 2020

De NVAO,

Dirk Broos
Vicevoorzitter

BIJLAGE 1: GLOBALE OORDELEN NVAO

De onderstaande tabel geeft per generieke kwaliteitswaarborg het globaal oordeel van de NVAO weer, alsook het eindoordeel (2015).

Generieke kwaliteitswaarborg	1. Beoogd eindniveau	2. Onderwijsleeromgeving	3. Gerealiseerd eindniveau	Eindoordeel
Master of Arts in de audiovisuele kunsten				
afstudeerrichting Animatie	V	V	V	V
afstudeerrichting Documentaire	V	V	V	V
afstudeerrichting Film	V	V	V	V
afstudeerrichting Radio	V	E	G	G
afstudeerrichting Schrijven	V	O	O	V*
afstudeerrichting Televisie	V	V	G	V

V* voldoende met beperkte geldigheidsduur

De onderstaande tabel geeft per generieke kwaliteitswaarborg het globaal oordeel van de NVAO weer, alsook het eindoordeel (2019).

Generieke kwaliteitswaarborg	1. Beoogd eindniveau	2. Onderwijsleeromgeving	3. Gerealiseerd eindniveau	Eindoordeel
Master of Arts in de audiovisuele kunsten				
afstudeerrichting Schrijven	V	O	O	O

BIJLAGE 2: BASISGEGEVENS

Naam instelling	Erasmushogeschool Brussel
Adres instelling	Nijverheidskaai 170, B-1070 ANDERLECHT
Aard instelling	Ambtshalve geregistreerd
Naam associatie	Universitaire Associatie Brussel (UAB)
Naam opleiding (Graad, kwalificatie, specificatie)	Master of Arts in de audiovisuele kunsten
Niveau en oriëntatie	Master
Opleidingsvarianten:	<u>Afstudeerrichtingen</u> • Animatiefilm • Film • Documentaire • Televisie • Radio <u>Uitgesloten van positieve besluitvorming</u> • Schrijven <u>Studietraject voor werkstudenten</u> • Geen
Onderwijstaal	Nederlands
Vestiging opleiding	Brussel-Hoofdstad
Studieomvang (in studiepunten)	60
Vervaldatum accreditatie, of erkenning nieuwe opleiding	30 september 2019
Academieja(a)r(en) waarin opleiding wordt aangeboden ²	2019 - 2020
(Delen van) studiegebied(en)	Audiovisuele en beeldende kunst
ISCED benaming van het studiegebied	• Humanities and Arts • Arts

² Betreft het lopende academiejaar, op het ogenblik van de accreditatieaanvraag

BIJLAGE 3: DOMEINSPECIFIEKE LEERRESULTATEN

1. Verdiepende kennis en inzicht demonstreren in het maatschappelijke, culturele en artistieke, met aandacht voor actuele en internationale evoluties.   2. Verdiepende kennis en inzicht ontwikkelen in de audiovisuele kunsten, met aandacht voor praktijk en theorievorming.   3. Binnen het artistiek werk onderzoeken opzetten en uitvoeren.   4. Persoonlijke audiovisuele projecten ontwerpen en realiseren en daarbij de eindverantwoordelijkheid dragen.   5. Als kunstenaar een zoekende en reflecterende attitude hebben en daarover in gesprek gaan met vakgenoten en niet-vakgenoten.   6. Een bewuste positionering binnen het audiovisuele veld kunnen innemen.   7. Een persoonlijke onderbouwde visie ontwikkelen over audiovisuele media in relatie tot de samenleving.

Datum validatie: 13 oktober 2014

BIJLAGE 4: SAMENSTELLING COMMISSIES

2015

- Mieke Bernink (*voorzitter*), lectoren hoofd masterfilm, Nederlandse Film en Televisie Academie Amsterdam;
- Prof. dr. Caroline Pauwels, directeur, onderzoekscentrum Studies on Media, Information and Telecommunication;
- Sven Speybroeck, presentator, Radio 1 (VRT), voor het bezoek aan de Erasmushogeschool;
- Brian Windeinckx, student master Audiovisuele kunsten aan de Hogeschool Gent, voor de bezoeken aan de Erasmushogeschool Brussel (RITCS) en LUCA School of arts, campus C-mine Genk.

De commissie werd ondersteund door Maarten Deboosere, secretaris.

Samenstelling commissie beoordeling herstelplan

- Mieke Bernink (*voorzitter*), lectoren hoofd masterfilm, Nederlandse Film en Televisie Academie Amsterdam;
- Prof.dr. Daniël Biltereyst is professor communicatiewetenschappen aan UGhent en directeur van het Centre for Cinema and Media Studies (CIMS);
- Lic. Siebe Dumon is hoofd van de afdeling Talentontwikkeling & Duurzaam Filmen van het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF).

2018

- Prof. dr. Daniël Biltereyst (*voorzitter*), gewoon hoogleraar film- en mediastudies, departement communicatiewetenschappen, en directeur Centre for Cinema and Media studies (CIMS), Universiteit Gent
- Siebe Dumon, verantwoordelijke Talentontwikkeling Mediafonds, Vlaams Audiovisueel Fonds, Brussel;
- Esther Wouda, scenarist en eigenaar Gloworm Film, Nederland;
- Julien De Smet, student master Autonome vormgeving, HoGent KASK

Patrick Van den Bosch, Beleidsadviseur Kwaliteitszorg van VLUHR KZ, trad op als projectbegeleider en secretaris.

2019 - Verzoek aanvullende informatie, toelichtingen en verduidelijkingen

Aanwezigen van de NVAO:

- Axel Aerden (directeur Afdeling Vlaanderen) [AA]
- Yasmine Wauthier (procescoördinator voor het dossier en secretaris tijdens aanvullende toelichtingsgesprek) [YW]

Aanwezige waarnemer van VLUHR:

- Patrick Van den Bosch (procescoördinator procedure 2018) [PV]

Gesprekspartners:

- Rik D'hiet (vakhoofd Schrijven) (RD)
- Reinhilde Weyns (opleidingshoofd Audiovisuele Kunsten) (RW)
- Ivan D'hondt (kwaliteitszorgcoördinator RITCS) (ID)
- Ann Olaerts (directeur RITCS) (AO)
- Ann Brusseel (Algemeen Directeur EhB) (AB)
- Anneleen Verckens (Diensthoofd onderwijsontwikkeling EhB) (AV)

BIJLAGE 5: VERSLAG BIJKOMEND MATERIAAL EN BIJKOMEND GESPREK OP BASIS VAN HET VERZOEK VOOR AANVULLENDE INFORMATIE, TOELICHTINGEN EN/OF VERDUIDELIJKINGEN

Context

Naar aanleiding van de accreditatieaanvraag voor de opleiding Master of Arts in de audiovisuele kunsten, afstudeerrichting Schrijven (hierna vermeld als 'Schrijven') van de Erasmushogeschool Brussel (hierna vermeld als 'de instelling') werd door de NVAO, na intern overleg, een verzoek³ ingediend voor aanvullende informatie, toelichtingen en verduidelijkingen. Het verzoek kwam er omdat er bij de NVAO twijfel gerezen is over de interpretatie van de in het beoordelingsrapport verwoorde beoordelingen en over de aanwezigheid van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen.

In 2016 kregen de afstudeerrichtingen van de masteropleiding hun beoordeling een voldoende, met één uitzondering op de afstudeerrichting Schrijven. Deze afstudeerrichting werd als onvoldoende beoordeeld, met een onvoldoende op generieke kwaliteitswaarborg 2 – onderwijsleeromgeving – en generieke kwaliteitswaarborg 3 – gerealiseerd eindniveau. Om deze reden kreeg de opleiding een accreditatie met beperkte geldigheidsduur⁴.

Bij de hervisatie van deze afstudeerrichting in 2018⁵, is het eindoordeel voor de drie kwaliteitswaarborgen voldoende. Bij dit beoordelingsrapport heeft de NVAO bij enkele punten twijfels over (de interpretatie van) de in het beoordelingsrapport verwoorde beoordelingen. De NVAO is daarom overgegaan tot het vragen van aanvullende informatie en toelichtingen. Generieke kwaliteitswaarborg 1 – beoogd eindniveau, wordt niet meer aangehaald. Met de voldoende op deze generieke kwaliteitswaarborg ging de NVAO in 2016 akkoord.

De instelling heeft gevraagd de aanvullende informatie zowel digitaal te bezorgen, als een aanvullend toelichtingsgesprek aan te gaan. De vragen werden op voorhand aan de instelling bezorgd.

Aangezien de rapporten van 2015 en 2018 in geheel de beoordeling vormen, werd gekeken of hier een evolutie in op te merken is. Aanbevelingen die in 2015 geformuleerd werden en die ook in 2018 terugkwamen als aanbeveling of suggestie, werden gebundeld. De instelling heeft zich aan deze structuur gehouden bij het opstellen van het aanvullende informatiedossier. De aandacht van de NVAO ging hierbij vooral uit naar wat er op vlak van deze onderwerpen nog gebeurd is, voor de afstudeerrichting Schrijven, sinds de laatste visitatiecommissie en hoe met de verschillende aanbevelingen rekening is gehouden.

De instelling heeft verschillende keren aangegeven dat het bezig is met een grootscheepse hervorming doorheen de volledige bachelor- én masteropleiding. Een groot deel van de aanbevelingen uit het visitatierapport uit 2015 komen terug in het visitatierapport van 2018. De gesprekspartners uit de instelling geven aan de feedback van de visitatiecommissies (in 2015 en 2018) in de hervorming mee te nemen.

---

³ Decreet tot bekrachtiging van het reglement tot bepaling van de bestuursbeginselen die van toepassing zijn bij de besluitvorming door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie inzake het hoger onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap en houdende andere bepalingen inzake kwaliteitszorg en accreditatie in het hoger onderwijs (B.S.27/01/2017), HOOFDSTUK VI Opvragen van aanvullende informatie, toelichtingen en/of verduidelijkingen Artikel 23 t.e.m. 26

⁴ De visitatie vond plaats in 2015. De accreditatieaanvraag en het besluit bij de NVAO vonden plaats in 2016.

⁵ De hervisatie vond plaats in 2018. De accreditatieaanvraag bij de NVAO vond plaats in 2019.

Rapportage van het toelichtend gesprek met de NVAO

De instelling geeft aan dat het RITCS op dit moment door een grootscheepse hervorming gaat, met name de academische opleiding Audiovisuele Kunsten, bestaande uit een bacheloropleiding en een masteropleiding. Dit werd bij het vorige gesprek met de visitatiecommissie (2018) al uitvoerig toegelicht. Vanuit deze hervorming, die van onderuit gestart werd, zullen verschillende vragen beantwoord worden. De instelling geeft aan het belangrijk te vinden deze context steeds goed mee te nemen.

De opleiding is op alle fronten stappen aan het zetten om een aantal zaken op een andere manier aan te pakken dan de voorheen meer 'informele manier' van werken binnen het RITCS. Binnen de masteropleiding, voornamelijk de afstudeerrichting Schrijven, zijn al een heleboel stappen gezet sinds het hoofd van de afstudeerrichting wijzigde. Aan het begin van het academiejaar (2019-2020) zijn er afspraken gemaakt met het nieuwe opleidingshoofd Audiovisuele Kunsten om een aantal zaken aan te pakken binnen de opleiding, met name het toets- en evaluatiebeleid. Ze geeft aan dat het typisch is voor een artistieke opleiding dat deze vooral informeel, daarom niet slecht, gebeurt. Dit wordt nu in objectievere maatstaven beschreven.

De instelling geeft aan geprobeerd te hebben aan te tonen in het aanvullende informatiedossier dat er twee beleidssporen gevolgd worden. Terwijl de nieuwe opleiding in ontwikkeling is, waarbij de nodige heldere evaluatiecriteria voorzien worden voor alle vakken, wordt er tegelijk ook geprobeerd een antwoord te bieden op de vragen die tijdens de laatste visitatie werden opgeworpen door de commissie. Bijvoorbeeld, bij de beoordeling van masterproeven is er dit jaar actie ondernomen om helder doelstellingen en evaluatiecriteria op te stellen en deze ook toe te passen. Hiervan zijn enkele voorbeelden gegeven in het aanvullende informatiedossier. Er wordt ook feedback gegeven aan zowel geslaagde als niet geslaagde studenten. De instelling geeft aan dat de timing voor de Master inderdaad later ligt maar dat het niet zo is dat ze nog niet ook al op de master gefocust hebben.

Generieke kwaliteitswaarborg 2: onderwijsleeromgeving

Realistische werksituaties en praktijkervaring

Analyse:

Dossier aanvraag 2016: de commissie stelt vast dat de kwaliteit van de master Schrijven sterk achteruit is gegaan.

- Studenten zien zelden tot nooit een project gerealiseerd
- Studenten werken zelden samen met anderen (noch binnen noch buiten de hogeschool), terwijl dat wel de realiteit van de sector is.
- Studenten kunnen afstuderen zonder ooit in de praktijk gestaan te hebben. Op die manier maakt de opleiding niet waar wat ze belooft en is er een mismatch tussen de verwachtingen van studenten en het aanbod.

Dossier aanvraag 2019: de commissie apprecieert onder meer dat de opleiding aandacht geeft aan *pitching* sessies, het gebruik van een *writers' room* en *table reads*.

Dossier aanvraag 2019: de commissie vindt het positief dat de opleiding reeds inzet op extra-curriculaire initiatieven. Zo kunnen studenten vrijblijvend een stage doen en worden meer structurele samenwerkingen met beroepsorganisaties en -evenementen opgezet. Daarom moeten deze nog meer zichtbaar en structureel in het programma ingebed worden.

Vraag 1:

De commissie geeft aan het positief te vinden dat de opleiding reeds inzet op extra-curriculaire initiatieven. Zo kunnen studenten vrijblijvend een stage doen en worden meer structurele samenwerkingen met beroepsorganisaties en -evenementen opgezet. Toch vraagt de commissie deze nog meer zichtbaar en structureel in het programma in te bedden. Hoe heeft de afstudeerrichting dit sindsdien nog verder aangepakt?

De instelling geeft aan dat er binnen de masteropleiding, vanaf academiejaar 2020-2021, een **verplichte stageperiode** zal worden ingebed in het curriculum.

Masterstudenten kunnen nu wel al vrijwillig stage lopen. De instelling geeft aan dat geen enkele student op dit moment de opleiding verlaat zonder stage te hebben gelopen. Het enige verschil zal zijn dat het verplicht zal worden.

Verder worden ook elk jaar **extra-curriculaire activiteiten, lezingen en workshops** georganiseerd waarbij professionals uit het werkveld komen vertellen.

Studenten krijgen één jaar gratis lidmaatschap van de **Scenaristengilde en Vlaamse Auteursvereniging**. Zo genieten zij alle ledenvoordelen.

Ook wordt aangegeven dat het eigen is aan dit soort opleidingen dat de **docenten zelf nog met beide benen in het beroep staan**. Op deze manier worden alle noodzakelijke werkprocedures en *know-how* overgebracht naar studenten en wordt de inhoud van vakken up-to-date gehouden.

De instelling vertelt dat bij verschillende opleidingsonderdelen ook simulaties worden georganiseerd van belangrijke praktijksituaties uit het beroep, bijvoorbeeld van de werkmethode is een *writer's room*.

Interne en externe communicatie

Analyse:

Dossier aanvraag 2016: een groot werkpunt van de opleidingen is een goede interne en externe communicatie. Zo kan bijvoorbeeld veel onvrede bij studenten weggenomen worden door bepaalde beslissingen duidelijk toe te lichten. Nu blijven studenten vaak in het ongewisse of moeten ze zaken zelf uitzoeken. Ook de interne communicatie tussen docenten en vakgroepen kan nog heel wat beter.

Vraag 2:

De commissie van 2015 geeft aan dat een goede interne en externe communicatie een groot werkpunt is van de opleidingen. In het huidige rapport van 2018, wordt hier weinig over genoemd. Hoe heeft de afstudeerrichting dit sindsdien nog verder aangepakt?

De instelling geeft aan dat dit punt gekaderd moet worden in het geheel van de school. In het aanvullende informatiedossier werd een **nieuw organogram**, de uitkomst van een denkoefening van het vorige academiejaar, opgenomen. Er is een bredere organisatiestructuur met de **opleidingscommissie** als overkoepelende vergadering. Het organogram dat in het aanvullende toelichtend materiaal werd opgenomen, is niet volledig.

In de opleidingscommissie zetelen de directeur, het opleidingshoofd, alle vakhoofden en vertegenwoordigers van de studenten. Op niveau van de opleiding zijn er ook **vakgroepvergaderingen** voor docenten. De instelling geeft aan dat er ook individuele lijnen onderhouden worden met docenten. Dit gebeurde eerst veel informeler, maar

nu is dat meer geformaliseerd. Twee à drie keer per jaar komen zij samen om hierover te praten.

Verder wordt er met studenten veel minder via mail gecommuniceerd. Dit wordt nu gedaan via de **digitale leeromgeving Canvas**. Zo kan er gericht gecommuniceerd worden naar studentengroepen en is alle communicatie gegroepeerd op eenzelfde platform. Canvas geeft ook de optie visuele ondersteuning van de communicatie te versterken, bijvoorbeeld door het opnemen van instructiefilmpjes rond vaardigheden. De instelling geeft aan dat de noodzaak en de urgentie van het gebruik van Canvas duidelijk wordt. Vooral de studenten geven dit aan. Ze willen feedback, parameters, evaluatiebeleid, en communicatie hieromtrent explicieter op papier. De communicatie moet voor iedereen gelijkmatiger gebeuren. Hierover waren studenten in het verleden niet altijd even positief, maar er zit een zichtbare evolutie in. Samen met de collega's werden vormingssessies georganiseerd om de integratie van het platform te kunnen waarmaken en is er binnen het RITCS zelf ook iemand voor 30% aangesteld die de ondersteuning rond Canvas op zich neemt, bijvoorbeeld via werksessies.

Een ander initiatief vanuit de hogeschool zijn de **ambassadeurs**. Dit zijn studenten die belangrijke communicatie per afstudeerrichting naar de studentengroep voor hun rekening nemen. Ook de afstudeerrichting Schrijven heeft een ambassadeur.

In functie van de externe communicatie, wordt er vooral gewerkt aan het **zichtbaar maken van de masterproeven naar de beroepswereld**. Bijvoorbeeld 'MOBO', de mediatheek. Studenten en docenten hebben via dit platform toegang tot de masterproeven. Dit geeft de studenten de mogelijkheid om inzicht te krijgen in wat de norm is en wat van hen verwacht wordt. Wat opgemerkt wordt is dat mensen uit de beroepswereld hier ook in geïnteresseerd zijn. Daarom is er nu op de website een overzicht van de masterproeven en een samenvatting, met eventueel een visuele presentatie, beschikbaar. Niet de volledige masterproeven zijn publiek toegankelijk omdat dit problemen zou kunnen geven met auteursrechten.

Verder heeft de instelling '**Lichting RITCS**' opgericht, waarbij de instelling naar buiten komt met de werken van studenten van de masteropleiding. Voor de afstudeerrichting Schrijven betekent dit dat er *table reads* of acteurslezingen georganiseerd worden waarbij acteurs fragmenten uit de werken van studenten voorlezen. Een belangrijke taak is hier de professional te bereiken en publiek te trekken.

De instelling geeft aan '**medewerkersdagen**' te organiseren, om samen met alle docenten en medewerkers te praten over de onderwerpen die ertoe doen en ervaringen te delen. In 2016 ging het bijvoorbeeld over toets- en evaluatiebeleid.

Diversiteit van het docententeam

Analyse:

Dossier aanvraag 2019: de diversiteit van het docententeam blijft een pijnpunt. Dit heeft wortels in het verleden. Het kost tijd om diversifiëring door te voeren. Door diversiteit sterker in het docentenkorps in te brengen kunnen de studenten geholpen worden om meer verscheidene perspectieven in hun geschreven stukken te integreren.

Vraag 3:

De commissie erkent dat het tijd kost om diversifiëring door te voeren en wortels heeft in het verleden, maar geeft ook aan dat de diversiteit van het docententeam een blijvend pijnpunt is. Hoe heeft de afstudeerrichting dit sindsdien nog verder aangepakt?

De instelling bevestigt dat diversifiëring van het docententeam voor heel het RITCS een aandachtspunt is en nog een tijdje een aandachtspunt zal blijven. Ze geeft aan dat het iets is dat niet van vandaag op morgen veranderd kan worden en het ook te maken heeft met wetten en regelgevingen binnen het onderwijssysteem. De instelling verzekert wel dat er binnen de opleiding, ook binnen de afstudeerrichting Schrijven inspanningen worden gedaan om te diversifiëren. Het is een **interne afspraak**, genomen met de opleidingshoofden en vakbonden, dat indien de kans zich voordoet, hier ook naar de mogelijkheden gekeken wordt. Bij bijvoorbeeld plaatsen die vrijkomen door pensionering of bij gastdocenten, wordt de balans opgesteld: **man-vrouw, leeftijd, culturele achtergrond**, ... Dat is een reflex die in de toekomst bij elke aanwerving gehanteerd moet worden. De instelling geeft aan dat de studenten hen er zelf ook op wijzen.

De opmerking over diversiteit is echter breder te interpreteren dan de samenstelling van het docententeam. Het gaat met name over de diversiteit van profielen en competenties en de impact hiervan op de onderwijsleeromgeving en het curriculum. Hierover bevraagd, geeft de instelling aan op vlak van **diversiteit binnen competenties**, te vertrekken vanuit het ideale curriculum: welke vaktechnische en artistieke competenties moeten overgebracht worden aan studenten en welke competenties zijn, aanvullend, ook op didactisch vlak nodig? De instelling geeft toe dat dit inderdaad een pijnpunt is, maar ook wel een pijnpunt in de hele professionele sector. In de professionele sector ga je op zoek naar mensen met beide groepen competenties: een up-to-date link naar de praktijk en didactische competenties. Aangeworven personeel heeft vaak ervaring binnen de beroepswereld én ervaring binnen onderwijskundige context. De instelling zegt dat het hen in de praktijk gelukt is om die oefening stap voor stap waar te maken.

In functie van de **diversifiëring van het vaktechnische aspect**, geeft de instelling aan dat vanaf het tweede jaar van de bacheloropleiding er een duidelijke scheidingslijn is tussen theaterschrijven, literair schrijven en scenarioschrijven. De instelling vertelt dat deze diversiteit er niet altijd geweest is, maar dat de drie vormen nu wel evenveel aan bod komen tot in de masteropleiding.

De instelling geeft verder aan dat er **vormingssessies** georganiseerd worden binnen de hogeschool, waar steeds meer docenten (van het RITCS) aan deelnemen. Een voorbeeld is hier de sessie rond coachend lesgeven, peer-assessment en de zoektocht naar passende feedbackmethodes in het kader van toetsing. Hierbij werd al een feedbackmethode uit Amsterdam geïntroduceerd. Ook hier zal een werksessie rond georganiseerd worden.

De instelling geeft aan het een zoektocht te vinden naar evenwicht tussen een kunstenaar 'die even uit zijn atelier komt' en met studenten aan de slag gaat of iemand met een continue opdracht. Verder vindt de instelling dat de vraag hier gesteld moet worden in hoeverre deze docenten geschoold moeten worden in didactische competenties. De instelling is van mening dat niet elke docent dezelfde soort van competenties moet hebben. In de zoektocht naar een goed evenwicht is het vaak ook net interessanter om iemand aan te nemen die los staat van didactische instructies, als deze persoon de studenten kan onderdompelen in zijn vak. Dit neemt natuurlijk niet weg dat bij de vaste kern van docenten wel een inspanning geleverd wordt om hen bepaalde vormen van professionalisering aan te bieden. De instelling vult aan dat er docenten zijn die enorm ervaren zijn binnen hun vak, maar ook al jaren ervaring hebben binnen onderwijs en al jaren bezig zijn geweest met de ontwikkeling van eigen onderwijsmethodes die efficiënt zijn. Het kan zijn dat deze methodes minder binnen Canvas passen, waar we hen wel bij proberen helpen, maar die wel efficiënt genoeg zijn en waar van studenten gehoord wordt dat ze onder de indruk zijn of geholpen zijn in hun ontwikkeling, zowel vaktechnisch als artistiek. De instelling wil dit niet uit het

oog verliezen.

De instelling geeft aan dat dit jaar een aantal docenten de master zullen verlaten. Met hen werd de afspraak gemaakt dat een medewerker hun lessen mag volgen zodat hun didactische methodes overgenomen kunnen worden. De instelling zou het jammer vinden moesten deze kennis en vaardigheden verloren gaan. Er zijn jaren aan besteed om deze methodes efficiënt te maken.

De instelling haalt aan dat er hogeschoolbreed ook een aanbod ontwikkeld is op vlak van didactische professionalisering, maar dat niet altijd op maat is van de kunstopleidingen. Activerende werkvormen zijn niet altijd vertaalbaar naar een kunstopleiding. Hier probeert de hogeschool centraal wel aan tegemoet te komen en de ondersteunende dienst zich daarin te professionaliseren. De instelling geeft aan te zien dat de docenten uit de kunstopleidingen wel meer en meer over het muurtje willen kijken om te zien hoe bepaalde zaken binnen andere opleidingen worden aangepakt. Andersom zijn er opleidingen die geïnteresseerd zijn in de manier waarop kunstopleidingen werken. Deze kruisbestuiving is zichtbaar op de onderwijsdagen die worden georganiseerd. Op deze dagen wordt ervoor gezorgd dat er ook voor de kunstopleidingen een aanbod wordt opgenomen rond toepasselijke thema's. De instelling geeft aan dat dit soms moeizamer loopt, maar dat het wel aan het groeien is. De instelling geeft aan dat de centrale ondersteunende dienst niet zo groot is, in verhouding tot het aantal docenten in de hogeschool en dat ze niet altijd voltijds kunnen inzetten op de kunstopleidingen. Wel zien ze dat de kunstopleidingen open staan voor ondersteuning.

De instelling voegt toe dit thema te hebben opgenomen in een studentenbevraging en vond het interessant om te zien waar de hogeschool en de opleiding op moeten inzetten en waar problemen zouden kunnen zitten, bijvoorbeeld op vlak van competenties. Een voorbeeld van een naar voor gekomen werkpunt, is dat studenten nood hebben aan meer diversiteit in het curriculum. Zo willen ze, bijvoorbeeld, werken rond thema's zoals dekolonisering en de #metoo-beweging. De instelling geeft aan het interessant te vinden op deze manier de docenten te dwingen om naar de eigen invulling van een vak te kijken en vindt het dus waardevol dat dit wordt aangehaald door de studenten. Ze geeft aan dat dit een veld is waar ze de komende jaren serieus werk in zullen moeten stoppen. Dus ook in deze zin vraagt dit de nodige tijd. De instelling vertelt dat er binnen de opleiding heel waardevolle docenten zijn die er al meer dan twintig jaar werken. Er kan niet verwacht worden dat zij hun hele wereldbeeld gaan omgooien. Dit compenseert de opleiding door gezamenlijk tot een soort bewustzijn te komen over de wereld waarin we leven, werken en lesgeven en de manier waarop we hierover in dialoog kunnen gaan met de studenten.

De instelling vult aan dat de dag ervoor een vakgroepsvergadering plaatsvond, waarbij een docent, die lesgeeft over narratieve vormen en belangrijke werken zoals Walter Benjamin, Milan Kundera en Aristoteles, in samenspraak heeft beslist om ook een les te wijten aan ecofeminisme. Ook daar is de soepelheid, de bereidheid en de gevoeligheid om het curriculum, zonder de basis te verwaarlozen, up-to-date te houden. Er worden inspanningen geleverd om ook hier diversiteit in te brengen, niet enkel blanke mannelijke namen, maar ook vrouwen.

Samenwerking met andere afstudeerrichtingen

Analyse:

Dossier aanvraag 2016: de afstudeerrichting is ergens ook het slachtoffer van het beleid van de opleidingen, omdat het **samenwerken met andere afstudeerrichtingen zeer moeilijk** gemaakt wordt.

Dossier aanvraag 2019: de vorige visitatiecommissie beval aan dat de opleiding sterker zou inzetten op samenwerking met andere afstudeerrichtingen binnen de masteropleiding in de Audiovisuele Kunsten. De opleidingsverantwoordelijken gaven aan dat ze dit proces verwezenlijken binnen de bacheloropleiding. De commissie stelde vast dat deze samenwerking binnen de masteropleiding nog niet op punt staat.

Vraag 4:

De commissie heeft vastgesteld dat de samenwerking tussen afstudeerrichtingen nog niet op punt staat. Hoe heeft de afstudeerrichting dit sindsdien nog verder aangepakt?

De instelling geeft aan dat wel al veel samenwerking bestaat tussen afstudeerrichtingen. In het aanvullende informatiedossier zijn een aantal voorbeelden opgenomen. **Volgend jaar wordt deze samenwerking volledig ingebed in het curriculum.** Dit jaar is er in het tweede jaar van de bacheloropleiding een verplichte samenwerking. Problemen die zich uiten in de masteropleiding, moeten soms veel vroeger aangepakt worden. De instelling geeft aan heel hard te hebben gewerkt aan een goede samenwerking en, vooral, een goede verstandhouding.

Als antwoord op een bijkomende vraag over het feit dat de opgesomde voorbeelden vooral gaan over de bacheloropleiding en opdrachten waarbij andere afstudeerrichtingen trekker zijn, wordt aangegeven dat de instelling vooral ruimte wil creëren voor studenten om te schrijven. De focus ligt vooral op tijd om te kunnen schrijven en zich te kunnen verdiepen in hun werk. Samenwerking vindt vooral tijdens de bacheloropleiding plaats en zit dus eerder in de opleiding. Deze keuze is gemaakt omdat het zinvoller is om dan in te zetten op vakken die hen kunnen ondersteunen in de ontwikkeling.

Als concreet voorbeeld voor de masteropleiding wordt de Masterclass Fictiereeks aangehaald. Dit is een samenwerking die al een aantal jaar loopt. Het is een samenwerking rond een interdisciplinair onderzoek, waarbij bewust mensen worden betrokken die niets met het RITCS te maken hebben. Dit zijn kunstenaars van elders en thema's die nog niet aan bod gekomen zijn tijdens de vakken. Masterstudenten Schrijven nemen hier aan deel. De instelling legt uit dat de feedback van studenten positief is.

De instelling geeft aan dat de hervorming die voor de opleiding loopt, met de *Sixpack* als basisstructuur, ervoor zal zorgen dat de samenwerking vanaf het eerste jaar van de bacheloropleiding geïntegreerd wordt. Dit wordt nu volop uitgerold, maar is moeilijk in verschillende jaren te scheiden. Er wordt van onderuit gewerkt en is een grootscheepse operatie die in 2016 opgestart is. De instelling geeft nogmaals aan dat dit een moeizaam en traag proces is, maar dat daar nu de vruchten van geplukt kunnen worden. Het moratorium heeft daar wel wat roet in het eten gegooid, want nu pas kon formeel de *Sixpack* aangevraagd worden. De herbenoeming en nieuwe samenstelling van de afstudeerrichtingen zal pas formeel vanaf volgend academiejaar mogen. Onderhuids loopt dit al langer, maar mocht er niet eerder mee uitgepakt worden. De hervorming geeft een grote *shift* in de manier van samenwerken, deze is nu halverwege. In 2015 was dit niet aan de orde.

Internationalisering

Analyse:

Dossier aanvraag 2019: de internationale component van de opleiding zit ingebed in het domeinplan Internationalisering van de Erasmushogeschool. De commissie

meent dat het domeinplan internationalisering sterker kan geïmplementeerd worden in het programma van de opleiding.

Vraag 5:

De commissie stelde vast dat heel wat verbeteracties werden ondernomen na de voorgaande visitatie. Enkele knelpunten van toen zijn echter nog steeds terug te vinden, zoals bijvoorbeeld internationalisering: de internationale component van de opleiding zit ingebed in het domeinplan Internationalisering van de Erasmushogeschool. De commissie meent dat het domeinplan internationalisering sterker kan geïmplementeerd worden in het programma van de opleiding. Hoe heeft de afstudeerrichting dit sindsdien nog verder aangepakt?

De instelling geeft aan dat de eerste belangrijke stap die gezet is binnen internationalisering de samenwerking met de **Nederlandse filmacademie** is. Een tweede stap zijn de **International Days**, een gezamenlijke workshop waarbij Nederlandse en Belgische studenten naar elkaars instelling gaan voor een masterclass. Een volgende stap zal de samenwerking met andere scholen zijn in andere landen en andere talen. Verder is er ook een afspraak met FAMU Tsjechië, om didactische methodes met elkaar te kunnen delen. Een volgende fase hierin kan zijn om een workshop te ontwikkelen hierover.

Verder wordt er samengewerkt met NFTS, Columbia Vancouver, CILECT. Dit zijn belangrijke netwerkmomenten.

In de toekomst zou de opleiding ook graag een conferentie willen organiseren om te kunnen kijken naar de ontwikkeling van een toetsingssysteem dat specifiek ingezet kan worden in kunstopleidingen.

Onderwijsprofessionalisering

Analyse:

Dossier aanvraag 2019: de commissie vernam dat sommige docenten minder voeling hebben met nieuwe vertelvormen. Dit uit zich dan vooral in een gebrekkige voeling met digitale vormen van storytelling. Verdere professionalisering van de docenten hieromtrent is daarom aanbevelenswaardig.

Dossier aanvraag 2019: de studenten geven aan dat de didactische kennis van de docenten niet altijd even goed is. Uit de gesprekken met de opleidingsverantwoordelijken bleek dat de beperkte aanstelling van sommige docenten hier aan de basis kan liggen: tijd voor extra didactische professionalisering ontbreekt. De commissie meent echter dat alle docenten zich blijvend didactisch moeten bijscholen.

Dossier aanvraag 2019: de oorzaken van de gebrekkige didactische kennis bij sommige docenten kunnen herleid worden tot een gebrekkige ondersteuning van de opleiding. Het vakhoofd heeft slechts een halftijdse aanstelling. De commissie vernam dat vanaf voorjaar 2019 de opleiding een beroep kan doen op een medewerker die zal instaan om deze onderwijskundige ondersteuning te bieden. Hierover is geen extra informatie aangebracht.

Vraag 6:

De commissie stelde vast dat heel wat verbeteracties werden ondernomen na de voorgaande visitatie. Enkele knelpunten van toen zijn echter nog steeds terug te vinden, zoals bijvoorbeeld onderwijsprofessionalisering: de oorzaken van de gebrekkige didactische kennis bij sommige docenten kunnen herleid worden tot een gebrekkige ondersteuning van de opleiding. Het vakhoofd heeft slechts een

halftijdse aanstelling. De commissie vernam dat vanaf voorjaar 2019 de opleiding een beroep kan doen op een medewerker die zal instaan om deze onderwijskundige ondersteuning te bieden. Hoe heeft de afstudeerrichting dit sindsdien nog verder aangepakt?

Tijdens het toelichtend gesprek wordt aangegeven dat de instelling het moeilijk vindt om op deze vraag een antwoord te geven, want het gaat over hele individuele situaties. Er zijn soms emotionele conflicten tussen een studentengroep en een docent en kan de feedback van studenten niet worden gegeneraliseerd naar een tekort in didactische kennis. In 2015 hebben studenten geklaagd over een samenwerking met een andere afstudeerrichting, die niet goed verliep. Het is moeilijk om hier vanuit de afstudeerrichting iets aan te doen. Nu wordt er vooral ingezet op de banden tussen afstudeerrichtingen, zodat ook docenten van de afstudeerrichting Schrijven dat proces mee kunnen begeleiden. Dit wordt volgend jaar geofficialiseerd. De instelling geeft aan dat dat soort van explosieve momenten wel betekenisvol kunnen zijn, maar om dit meteen te formuleren als een tekort in didactische kennis van vaste docenten, vindt de instelling niet correct.

De instelling vult aan dat het wel degelijk voor sommige docenten een probleem is, maar dat dit ook is omdat de lat zo hoog ligt in alle vakken in de hele school. Het valt dan op als een docent nog vasthoudt aan een bepaald model dat botst met meer actuele modellen. Maar dit is een minderheid en dit komt in de bevraging naar boven. Dit is al in kaart gebracht. Als er gekeken wordt naar curriculumopbouw in de vakgroepen, is er geweten welke docenten bepaalde vakken niet meer kunnen geven. Als studenten het hebben over 'didactische kennis', gaat het vaak over zaken waar deze docenten eigenlijk onderwijskundig geen aansluiting meer mee hebben of waarbij de docent niet kan overbrengen dat bepaalde leerinhouden nuttig zijn. Deze docenten kunnen worden geheroriënteerd en kunnen andere taken krijgen. Dit is een continu gegeven. De instelling kan zich voorstellen dat dit enkele jaren geleden een groter probleem was, maar nu gaat het nog maar over enkelingen, vooral omdat de lat zo hoog ligt.

Verder wordt aangevuld dat deze mensen ook niet meer zomaar bijgestuurd kunnen worden. Hier wordt bij de hervorming en de opbouw van die vier opleidingsjaren aandacht aan besteed.

Op vlak van belangrijke didactische kennis bij een docent, zoals het kunnen communiceren van verwachtingen naar studenten, zijn er volgens de instelling binnen de masteropleiding enorm veel stappen gezet, op alle fronten. De instelling geeft aan dat er op die opmerking werd gereageerd, soms ook letterlijk op basis van klachten van studenten die op de centrale ondersteunende dienst zijn binnengekomen. De docenten worden hier over aangesproken en er wordt samen naar een manier gekeken om dit te verbeteren. Ook de vakgroepen spreken daar veel intensiever over, de personeelsvergaderingen vinden frequenter plaats waarbij *good-practices* worden gedeeld, er is een *blended learningcoach*. Docenten worden hier vandaag veel meer in gevoed en gesteund. De educatieve master is daarin ook een interessante biotoop. De instelling haalt aan dat er vorig jaar uit het niets een educatieve master audiovisuele kunsten uit de grond gestampt werd, waar veel aandacht is gegaan naar benchmarking. Verder is er ook binnen de academische opleiding gebenchmarkt. De keuze om volgens het systeem van de *Sixpack* te werken, komt hieruit.

In het rapport van 2018 staat dat "De commissie vernam dat vanaf voorjaar 2019 de opleiding een beroep kan doen op een medewerker die zal instaan om deze onderwijskundige ondersteuning te bieden". De instelling geeft aan dat dit besluit ondertussen werd aangepast en dat gekozen werd voor een andere aanpak. De opleiding heeft vanaf academiejaar 2019-2020 een extra 50% ingezet per opleiding,

complementair aan het opleidingshoofd op vlak van onderwijsontwikkeling. In plaats van één persoon met 50% aan werkuren, zijn drie adjunct-opleidingshoofden aangenomen. Zij doen meer dan enkel ondersteuning, maar zouden wel veel meer tijd hebben om hieraan te besteden.

De instelling geeft aan dat ze per opleiding heeft gekeken, in functie van de nieuwe organisatiestructuur, welk team hiervoor nodig was. Op basis hiervan is de beslissing genomen, binnen elke opleiding, dat naast het opleidingshoofd ook een adjunct-opleidingshoofd kan zorgen voor zowel artistieke als didactische competenties. Binnen elke opleiding zijn ook een aantal opleidingsassistenten waarvan de taakomschrijving nu is uitgeklaard. Er is een nieuw organogram opgesteld zodat er binnen elke opleiding een team is dat gezamenlijk inhoudelijk en organisatorisch de opleiding kan neerzetten.

Kunstopleidingen zijn enorme machines, kleine productiehuizen. Om dit recht te houden is een goed draaiend en sterk team nodig. Hiervoor zijn dus middelen vrijgemaakt. Dit zal na verloop van tijd ook geëvalueerd worden. Na de kerstvakantie staat een werkdag gepland om met de opleidingen te bekijken hoe dit loopt en wat verbeterd moet worden.

De instelling geeft aanvullende informatie over het **onderwijsdashboard**: dit is een monitorings- en ondersteuningsinstrument dat werd ontwikkeld op basis van de feedback uit de instellingsreview. Hier werd de opmerking gemaakt dat de dienst Onderwijs veel initiatieven lanceerde, maar dat er te weinig zicht was op het effect van deze initiatieven. Daarom is er een soort van kwaliteitsdashboard gemaakt waarbij de kwaliteitsaspecten en eigen criteria uit het beleidsplan zijn vertaald naar duidelijke criteria en doelstellingen. Bij elk thema, zoals toetsing, onderwijsleeromgeving, visie en leerresultaten, is een deel basiskwaliteiten en een deel strategische doelen opgesteld. Vorig jaar werd een nulmeting gedaan door met alle opleidingen in gesprek te gaan. Het dashboard wordt volledig door de dienst Onderwijs voorbereid en opgebouwd. Per criterium kunnen opleidingen volgende score krijgen: een onvoldoende, nipt onvoldoende, voldoende of voorbeeld voor de school. Hierbij wordt ook feedback geformuleerd en wordt een gesprek georganiseerd. Er wordt advies gegeven over de manier waarop aan een werkpunt gewerkt kan worden. Dit komt ook op het opleidingshoofdenoverleg en wordt mogelijke kennisdeling besproken tussen opleidingen. Elke opleiding moet minimum twee keer om de zes jaar door zo'n cyclus. Dit geeft de opleidingen een houvast over de verwachtingen naar hen toe. Het eerste pilotjaar is nu voorbij en is heel goed verlopen.

Binnen deze vraag geeft de instelling aan dat het probleem hier is dat het gesprek wordt gevoerd op opleidingsniveau en niet op afstudeerrichtingsniveau. Er moet nu gekeken worden of dit in de toekomst wel gedaan zou moeten worden voor deze opleiding.

Verder wil de instelling meegeven dat dit naast de peer-review valt. Deze is extern, en komt dus samen aan bod in de borgingsgesprekken op bestuursniveau.

Generieke kwaliteitswaarborg 3: te realiseren eindniveau

Toetsingsbeleid en beoordelingsinstrumenten en criteria

Analyse:

Toetsingsbeleid

Dossier aanvraag 2016: de opleiding beschikt nog niet over een algemeen toetsingsbeleid. Ook op dit vlak kon de commissie grote verschillen tussen de afstudeerrichtingen vaststellen.

Dossier aanvraag 2019: de commissie stelde vast dat er inspanningen worden geleverd om de beoordeling meer valide, transparant en betrouwbaar te maken. Toch zou het veel meer gestructureerd, geëxpliciteerd en transparanter moeten worden. Ten positieve vernam de commissie van de studenten dat de communicatie over de wijze waarop een opleidingsonderdeel zal geëvalueerd worden transparant verloopt.

Beoordelingsinstrumenten en criteria

Dossier aanvraag 2016: de jury beslist over de uiteindelijke score na een gesprek met de promotor over het schrijfproces en het parcours van de student. Vreemd genoeg heeft de commissie daarvoor geen echte **criteria** gezien, buiten het feit dat een masterproef 'literaire waarde' moet hebben. De commissie vraagt dan ook om de gebruikte **beoordelingssystematiek** explicieter te maken, ook in de verslaggeving van de juryberaadslaging. Ten slotte merkt de commissie op dat de masterproeven van Schrijven die zij kon inkijken, in tegenstelling tot die van de andere afstudeerrichtingen, eerder van lage kwaliteit zijn.

Dossier aanvraag 2019: de masterproef is het meest omvangrijke opleidingsonderdeel van de opleiding. Bij aanvang van het academiejaar worden de richtlijnen opgestuurd naar de studenten en naar hun zelfgekozen promotoren. De belangrijkste aandachtspunten die hier worden meegegeven betreffen schriftuur, thema, plot en personage. Het gaat hier om de vier basiselementen van een narratieve tekst, die zowel door de begeleider als door de jury als beoordelingscriterium worden gehanteerd. De juryleden worden mondeling gebriefd over de vier basiscriteria en de verwachte professionele kwaliteit van de masterproeven.

Ter voorbereiding van het visitatiebezoek heeft de visitatiecommissie een representatief staal aan masterproeven ingekeken. Het viel de commissie op dat meerdere van deze masterproeven een voor een schrijfopleiding opvallend hoog aantal schrijffouten bevatten. Hoewel de docenten in de gesprekken aangeven dat de opleiding hier streng op toekijkt, blijken deze vaak nog door de mazen van het net te glijpen.

Het algemene niveau van de masterproeven voldoet volgens de commissie aan de eisen die gesteld worden aan een masteropleiding. De eindquoteringen die de masterproeven krijgen liggen in de lijn van de quoterings die de commissie zou geven. De commissie kon ook de beoordelingsformulieren van de masterproeven inkijken. De criteria voor beoordeling zijn summier en geven slechts in beperkte mate verduidelijking bij de evaluatie van de studenten door de jury. Hierdoor geven ze geen waarborg op een valide en betrouwbare evaluatie.

Daarom beveelt de commissie de opleidingen aan de hedendaagse inzichten met betrekking tot transparant, valide en betrouwbaar evalueren in het kunstonderwijs te implementeren in het toetsingsbeleid van de opleiding.

De commissie meent dat het daarom essentieel is om de validiteit en betrouwbaarheid van het toetsen te borgen en dat de opleiding daartoe per direct haar evaluatiecriteria verder expliciteert zodat ze de individuele mening van juryleden kan overstijgen. De commissie dringt erop aan dat deze nieuwe criteria vanaf het komende academiejaar in voege worden gebracht.

De commissie begrijpt dat het veel tijd en moeite vergt om een beoordelingsformulier op een heldere en respectvolle manier op te stellen. Toch is het essentieel om dit aan te bieden aan studenten.

Daarom is het aangewezen om hieromtrent een goed doordacht beoordelingsplan te ontwikkelen en te implementeren

Vraag 7:

De commissie stelde vast dat er inspanningen worden geleverd om de beoordeling meer valide, transparant en betrouwbaar te maken. Toch zou het veel meer gestructureerd, geëxpliciteerd en transparanter moeten worden. Ten positieve vernam de commissie van de studenten dat de communicatie over de wijze waarop een opleidingsonderdeel zal geëvalueerd worden transparant verloopt. Hoe heeft de afstudeerrichting dit sindsdien nog verder aangepakt?

Vraag 8:

De commissie kon ook de beoordelingsformulieren van de masterproeven inkijken. De criteria voor beoordeling zijn summier en geven slechts in beperkte mate verduidelijking bij de evaluatie van de studenten door de jury. Hierdoor geven ze geen waarborg op een valide en betrouwbare evaluatie. Daarom beveelt de opleidingen aan de hedendaagse inzichten met betrekking tot transparant, valide en betrouwbaar evalueren in het kunstonderwijs te implementeren in het toetsingsbeleid van de opleiding. De commissie meent dat het daarom essentieel is om de validiteit en betrouwbaarheid van het toetsen te borgen en dat de opleiding daartoe per direct haar evaluatiecriteria verder expliciteert zodat ze de individuele mening van juryleden kan overstijgen. De commissie dringt erop aan dat deze nieuwe criteria vanaf het komende academiejaar in voege worden gebracht. De commissie begrijpt dat het veel tijd en moeite vergt om een beoordelingsformulier op een heldere en respectvolle manier op te stellen. Toch is het essentieel om dit aan te bieden aan studenten. Daarom is het aangewezen om hieromtrent een goed doordacht beoordelingsplan te ontwikkelen en te implementeren. Hoe heeft de afstudeerrichting dit sindsdien nog verder aangepakt?

De instelling geeft aan dat er sinds de visitatie in 2018 gewerkt werd aan het proces voor het bepalen van doelstellingen, evaluatiecriteria en -fiches en deze toe te passen op punten waar de meeste opmerkingen over naar voren kwamen. Bijvoorbeeld bij de masterproef. Maar tegelijk is ook het proces aan de gang om dit voor de hele opleiding te doen. Dit gebeurt aan de hand van een gesprek met docenten uit de hele opleiding. Zij zetten dat de stap naar grotere transparantie, communicatie over verwachtingen naar studenten toe. Verder gaat het ook over evaluatie en evaluatievormen en feedbackmethodes.

Het RITCS is op dit moment aan het proefdraaien met een tool, geïntegreerd in Canvas, waarbij per student een overzicht kan worden opgesteld van alle feedback over alle vakken en docenten heen. De evolutie van studenten kan worden opgevolgd.

Op de bijkomende vraag over hoe de opleiding kijkt naar de evoluties bij beoordelingen op internationaal niveau, wordt aangegeven dat dezelfde bezorgdheden opgemerkt worden. Ook buitenlandse kunstopleidingen zijn bang dat alles in een raster gestopt moet worden. Bij de kunstopleidingen is niet alles objectief meetbaar en hoeft dit niet puur mathematisch opgevolgd te worden. Zo geeft de instelling aan op zoek te zijn gegaan naar de juiste balans in artistieke beoordelingen. De opleiding geeft aan criteria te hebben geformuleerd om een soort van raster te creëren, maar geen vaste scoren op te stellen. Aan de ene kant is het een bewegelijk raster en aan de andere kant is het een houvast. De instelling geeft aan dat de jury hier blij mee was.

Adviescollege voor bezwaren met betrekking tot ontwerpbesluiten en -rapporten van de NVAO inzake hogeronderwijsopleidingen in de Vlaamse Gemeenschap¹	
DOSSIER	Ontwerp Accreditatiebesluit NVAO van 24 maart 2020 met een positieve beoordeling voor de Master of Arts in de audiovisuele kunsten van Erasmushogeschool Brussel, afstudeerrichtingen Animatiefilm, Documentaire, Film, Radio en Televisie; de afstudeerrichting Schrijven daarvan uitgezonderd. Kenmerk: NVAO/20200848
INSTELLING	Erasmushogeschool Brussel
ADVIES nr. 2020/01 van 18 juni 2020	

1. Over de feiten, voorafgaande aan de bezwaarprocedure

- 1.1** De Master of Arts (MA) in de audiovisuele kunsten is een academische opleiding die door Erasmushogeschool Brussel² wordt aangeboden, onder verantwoordelijkheid van de School of Arts 'Royal Institute for Theatre, Cinema and Sound' (RITCS); en telt zes afstudeerrichtingen, te weten: Animatiefilm, Documentaire, Film, Radio, Schrijven en Televisie.
- 1.2** In 2015 werden de (academische) Bachelor en Master of Arts in de audiovisuele kunsten van de Erasmushogeschool Brussel gevisiteerd, tegelijk met gelijknamige academische opleidingen van een drietal andere instellingen, alle behorend tot de zgn. eerste ronde opledingsaccreditaties³. Die visitatie vond plaats door een commissie van experts ingesteld door de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR), na positief advies van de kant van de NVAO voor wat betreft de personele samenstelling daarvan.
- 1.3** In haar rapportage over de visitatie van de MA-opleiding in de audiovisuele kunsten van de RITCS beoordeelt de visitatiecommissie de kwaliteit van de afstudeerrichtingen Animatie, Documentaire, Film en Televisie als voldoende, die van de afstudeerrichting Radio als goed en die van Schrijven als voldoende met beperkte geldigheidsduur. Dit laatste omdat de commissie ten aanzien van twee van de drie generieke kwaliteitswaarborgen (te weten:

¹ Hierna kortweg aan te duiden als het Adviescollege

² Hierna ook wel kortweg aangeduid als 'de instelling'.

³ Als bedoeld in art. I.3, onder 2°(b) van de Codex Hoger Onderwijs [voluit: Besluit van de Vlaamse regering tot codificatie van de decretale bepalingen betreffende het hoger onderwijs, in de tekst van 27-02-2014]

Onderwijsproces en Gerealiseerd eindniveau) tot een onvoldoende honorering voor deze afstudeerrichting kwam ⁴

- 1.4 Op basis van het (in januari 2016⁵) gepubliceerde visitatierapport vraagt de instelling in de loop van 2016 de NVAO om accreditatie van de MA-opleiding audiovisuele kunsten, onder gelijktijdige overlegging van een herstelplan als bedoeld in art. 28 van het Reglement Bestuursbeginselen ⁶
- 1.5 Conform art. 28 § 2 Reglement Bestuursbeginselen heeft de NVAO het herstelplan ter beoordeling voorgelegd aan een commissie van deskundigen⁷, die bij schriftelijke rapportage van 10 november 2016 haar bevindingen ten aanzien van het herstelplan heeft verwoord.
De commissie concludeerde samenvattend dat het herstelplan afdoende en realiseerbaar is, maar dat bijkomende monitoring wenselijk is.
- 1.6 Op basis van het voorliggende visitatierapport (van de in 2015 gehouden visitatie) en de rapportage inzake het herstelplan nam de NVAO op 30 december 2016 een positief accreditatiebesluit met beperkte geldigheidsduur voor de MA-in de audiovisuele kunsten van de Erasmushogeschool Brussel. Bepaald werd daarbij, conform art. II 147 §3, eerste lid Codex Hoger Onderwijs⁸ j° art. 27 van het Reglement Bestuursbeginselen, dat de accreditatie zal gelden van 1 oktober 2016 tot en met 30 september 2019.
- 1.7 De NVAO vroeg de instelling daarbij nog uitdrukkelijk om bij de implementatie van het herstelplan rekening te houden met de aanbevelingen van de visitatiecommissie en de commissie die dit plan heeft beoordeeld, in het bijzonder met de betrokkenheid van het werkveld en met de voor de uitvoering van het plan beschikbare personele en financiële middelen ⁹
- 1.8 In juni 2018 heeft de Erasmushogeschool Brussel bij de VLUHR om de hervisitatie van de MA-opleiding in de audiovisuele kunsten gevraagd, onder overlegging van een zelfevaluatierapport.
De visitatie die in dit geval heeft plaats te vinden is een zogeheten beperkte visitatie (ook wel onderwijsvisitatie verkorte procedure genoemd), als voorzien in art. II. 147 §3, eerste en tweede lid Codex Hoger Onderwijs (CHO) j° art. 30 lid 3 van het Reglement Bestuursbeginselen, omdat die alleen betrekking heeft op de eerder (in casu bij de visitatie van 2015) als onvoldoende beoordeelde generieke kwaliteitswaarborgen.

---

⁴ Voor het Opleidingsrapport van de bachelor en master-opleiding in audiovisuele kunsten van de RITCS zie De Onderwijsvisitatie Audiovisuele Kunsten Een evaluatie van de kwaliteit van de academische opleidingen Audiovisuele Kunsten aan de Vlaamse Hogescholen, VLUHR, Brussel 27 jan. 2016 (pp 55-88)

⁵ Zie noot 4.

⁶ Voluit: Reglement tot bepaling van de bestuursbeginselen die van toepassing zijn bij de besluitvorming door de NVAO inzake het hoger onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap, in de tekst van 14 december 2015

⁷ Bestaande uit drs. M Bernink (vz) en prof. dr. D Biltreyst en lic. S. Dumon (leden).

⁸ Zoals gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 27 februari 2014. Voor alle verwijzingen naar de Codex Hoger Onderwijs hierna geldt dat steeds gerefereerd wordt aan de redactie daarvan in deze Staatsblad-editie.

⁹ Zie p 7 van het Accreditatiebesluit van 30 dec. 2016

- 1.9** De beperkte visitatie vond plaats op 7 en 8 november 2018 en resulteerde in een visitatierapport van 2 mei 2019, gepubliceerd onder de naam 'De Onderwijsvisitatie Verkorte Procedure - Audiovisuele Kunsten: Schrijven'.¹⁰
- 1.10** Op 6 mei 2019 diende Erasmushogeschool Brussel op basis van dit visitatierapport opnieuw een accreditatieaanvraag in bij de NVAO
- 1.11** Aangezien de NVAO twijfels had over (de interpretatie van) de in het visitatierapport verwoorde beoordelingen en omdat voor haar onduidelijk was of er na drie jaar (namelijk sinds de visitatie in 2015) wel voldoende voortgang was geboekt ten aanzien van de door de visitatiecommissie(s) geformuleerde aanbevelingen, heeft zij bij mail van 4 november 2019 om aanvullende informatie gevraagd bij het instellingsbestuur.
- 1.12** Naar aanleiding van het verzoek van de NVAO van 4 november bezorgde Erasmushogeschool Brussel bij mail van 27 november 2019 een aanvullend informatiedossier.
- 1.13** Op 13 december 2019 vond een toelichtend gesprek plaats tussen de NVAO en Erasmushogeschool Brussel, naar aanleiding van en over dit informatiedossier.
Dit resulteerde in een Aanvullend verslag, met als bijlage een integrale weergave van de vragen en antwoorden die aan bod kwamen tijdens het toelichtend gesprek op 13 december 2019.
- 1.14** Bij e-mail van 12 februari 2020 formuleerde Erasmushogeschool Brussel nog een aantal opmerkingen ter correctie en/of aanvulling van het Aanvullend verslag.
- 1.15** Op 24 maart 2020 stelt de NVAO het door Erasmushogeschool Brussel gewraakte ontwerp accreditatiebesluit vast, houdende een positieve beoordeling van de MA-opleiding in de audiovisuele kunsten voor de afstudeerrichtingen Animatiefilm, Documentaire, Film, Radio en Televisie, maar met uitsluiting van de afstudeerrichting Schrijven.
Het ontwerpbesluit is de instelling bij mail van 27 maart toegezonden.
- 1.16** Bij e-mail van 10 april is door raadsman Van Geeteruyen, namens Erasmushogeschool Brussel, een bezwaarschrift ingediend tegen het ontwerpbesluit van 24 maart 2020.
- 1.17** Bij mail van 29 mei 2020 is door de raadsman van de NVAO een Replieknota overgemaakt aan het Adviescollege (door tussenkomst van de beleidsondersteunend medewerkster S. Louwersheimer) alsmede aan de raadsman van de instelling, met gebruikmaking van een digitaal WeTransfer-dossier.
- 1.18** Bij mail van 5 juni heeft raadsman van Erasmushogeschool Brussel aan zowel de secretaris van het Adviescollege als aan de raadsman van de NVAO een

---

¹⁰ Met als subtitel: De Master of Arts in de Audiovisuele Kunsten, afstudeerrichting Schrijven aan de Erasmushogeschool Brussel, VLUHR, Brussel mei 2019

Duplieknota-Pleitnota opgestuurd, die hij later op de dag nog in papieren vorm op de hoorzitting heeft overgelegd.

- 1.19 Omdat de (raadsman van de) NVAO daartegen op de hoorzitting geen bedenkingen kenbaar maakte, gaat het Adviescollege ervan uit zij er aldus mee instemde dat het Adviescollege kennis neemt van deze Duplieknota-Pleitnota, en - waar gewenst - in zijn beschouwingen betreft bij de beoordeling van de onderliggende casus.

2. **Over de ontvankelijkheid van het bezwaar in het licht van art. 41 Reglement Bestuursbeginselen**

- 2.1 Ingevolge art. 41 § 1, derde lid van het Reglement Bestuursbeginselen toetst het Adviescollege binnen 30 dagen na binnenkomst van een bezwaarschrift de ontvankelijkheid daarvan.
- 2.2 Het bezwaarschrift van Erasmushogeschool Brussel - met een achttal bijlagen - is bij mail van 10 april 2020 door de raadsman van de instelling naar de NVAO verstuurd en op dezelfde datum ook door de NVAO ontvangen.
- 2.3 De NVAO heeft bij mail van gelijke datum het bezwaarschrift doorgeleid naar de secretaris van het Adviescollege, met gebruikmaking van een digitaal WeTransfer-dossier.
- 2.4 De secretaris heeft het aldus aangeleverde dossier aan de leden van het Adviescollege doorgestuurd, met het verzoek om zich - in overleg met en met tussenkomst van de voorzitter- uit te spreken over de ontvankelijkheid van het bezwaarschrift.
- 2.5 Bij mail van 20 april 2020 heeft de secretaris aan de NVAO - en met eensluidend kopie daarvan ook aan de instelling - laten weten dat het Adviescollege van oordeel is dat het bezwaarschrift voldoet aan alle vereisten waaraan een bezwaarschrift ingevolge art. 41 §1, tweede lid Reglement Bestuursbeginselen¹¹ dient te voldoen om door het Adviescollege te worden beoordeeld op de gegrondheid van de daarin verwoorde bezwaren.
- 2.6 Ter hoorzitting zijn van de kant van de NVAO verder geen bezwaren kenbaar gemaakt met betrekking tot de eventuele niet-ontvankelijkheid van het bezwaarschrift, zodat niets het Adviescollege nog in de weg staat om de gegrondheid van de aangevoerde bezwaren te onderzoeken.
De constatering van de raadsman van de NVAO in zijn Replieknota (randnr. 12) dat Erasmushogeschool belang bij de onderhavige bezwaarprocedure mist als het Adviescollege tot de slotsom mocht komen dat één van de generieke kwaliteitswaarborgen in het ontwerpbesluit ten onrechte met een onvoldoende

---

¹¹ In het schrijven van 20 april 2020 refereerde de secretaris abusievelijk aan het (overigens wel gelijklopende) art. 33§ 1, tweede lid van het Reglement Bestuursbeginselen in de redactie 8 oktober 2018. Op de onderhavige procedure is echter het Reglement Bestuursbeginselen in de redactie van 14 december 2015 nog van toepassing.

is gehonoreerd¹², moge op zichzelf correct zijn, dat ontslaat het Adviescollege echter niet van zijn wettelijke taak om de gegrondheid van de bezwaren voor beide generieke kwaliteitswaarborgen te onderzoeken en daarover een oordeel uit te spreken

3. Over het procedureverloop

- 3.1 In overleg met de Erasmushogeschool Brussel en de NVAO (hierna te noemen: de partijen) heeft het Adviescollege besloten om 5 juni 2020 aan te wijzen als dag waarop de hoorzitting, als bedoeld in art 42 Reglement Bestuursbeginselen, zou worden gehouden.
- 3.2 Bij mail van 15 mei 2020 zijn beide partijen opgeroepen voor het bijwonen van de hoorzitting in het gebouw van de Dienst van de Bestuursrechtscollages (DBRC) te Brussel, met vermelding onder meer van het aanvangstijdstip en met informatie over de samenstelling van het Adviescollege. Ook werd in de oproeping melding gemaakt van de mogelijkheid om zich te laten bijstaan of vertegenwoordigen door een raadsman, en om nog een pleitnota over te leggen. Elk van beide partijen werd daarbij tevens geïnformeerd over de personen die namens de andere partij ter zitting aanwezig zouden zijn.
- 3.3 Op de hoorzitting van 5 juni 2020 zijn partijen, in de persoon van de volgende vertegenwoordigers, verschenen:
- **namens de instelling.** mr. *Steven Geeteruyen*, advocaat bij kantoor ConSenso te Tongeren, *Ann Olaerts*, directeur RITCS en *Rik D'Hiet*, als vakdocent/scenarist verbonden aan de EhB.
  - **namens de NVAO:** mr. *Leandra Decuyper*, advocaat bij kantoor Publius (Antwerpen/Brussel/Kortrijk), *Axel Aerden*, directeur afdeling Vlaanderen bij de NVAO, *Yasmine Wauthier*, behandelend beleidsmedewerker bij de NVAO en *Rudi D'Hauwers*, bestuurslid bij NVAO en portefeuillehouder van het onderhavige dossier.
- 3.4 Het Adviescollege dat voor de hoorzitting aantrad, deed dat in de samenstelling die het ingevolge het benoemingsbesluit van het bestuur van de NVAO van 15 juli 2019 kent, te weten.
- mr. *Erik Derycke*, als jurist-voorzitter met veel bestuurlijke, rechterlijke en politieke ervaring
  - prof. dr. *Marc Boes*, als jurist met vakspecifieke (bestuursrechtelijke) deskundigheid en met aantoonbare ervaring in het hoger onderwijs;
  - mr. *Jos Gerards*, als jurist met de nodige bestuurlijke ervaring in het hoger onderwijs en met procesrechtelijk deskundigheid vanuit zijn hoedanigheid als lid van de Nederlandse adviescommissie voor (NVAO-) bezwaren

¹² Voor een eventueel positief definitief besluit van de NVAO zou immers het judicium nodig zijn dat voor beide generieke kwaliteitswaarborgen (2 én 3) ten onrechte een onvoldoende beoordeling is gegeven in het ontwerpbesluit. Zie art 31, 2° onder a Bestuursreglement

Als secretaris van het college (zonder stemrecht), daartoe aangewezen bij hetzelfde bestuursbesluit van NVAO als waarbij de leden van het college zijn benoemd, fungeerde *mr. dr. Theo Bellekom*, wetenschapsjurist met rechterlijke ervaring als rechter-plaatsvervanger

- 3.5** Na afloop van de hoorzitting heeft het Adviescollege in beslotenheid beraadslaagd over de bevindingen waartoe het dossier en het verhandelde ter zitting aanleiding hebben gegeven, in verband met de door Erasmushogeschool Brussel in haar bezwaarschrift van 10 april 2020 opgeworpen bezwaren, zoals nader toegelicht en aangevuld bij haar Dupliek-Pleitnota van 5 juni 2020.
Een en ander ook met het oog op het standpunt van verwerende partij in haar Replieknota van 29 mei 2020.
- 3.6** De secretaris heeft aan de hand van de bevindingen van het college een conceptadvies opgesteld, dat na verwerking van het commentaar van de kant van de leden van het Adviescollege, door het college bij eenparigheid van stemmen is vastgesteld op 18 juni 2020.
Bij mail van gelijke datum is het advies nog ter kennis gebracht van de NVAO (en haar raadsman), alsmede aan de Erasmushogeschool Brussel (en haar raadsman)
- 3.7** Een door voorzitter en secretaris ondertekend geprint exemplaar van het advies is op 19 juni per gewone post nog verstuurd aan de NVAO (ter attentie van dhr. Aerden) en aan de instelling (ter attentie van mevr. Brussee)

4. Over de gegrondheid van het door de Erasmushogeschool Brussel ingediende bezwaarschrift

A. Algemeen

**4.0 *Preliminair middel:*
Algemene bezwaren die door de instelling worden aangedragen tegen het ontwerpbesluit.**

Onder dit middel vat het Adviescollege een drietal algemene bezwaren samen die door Erasmushogeschool Brussel onder de randnummers 01 t/m 09 van haar bezwaarschrift worden geformuleerd.

Kort weergegeven gaat het daarbij om de volgende argumenten:

- a) *de NVAO heeft in (de voorbereiding van) haar ontwerpbesluit bepaalde - naar de Codex Hoger Onderwijs te herleiden - begrippen met elkaar verward, en gebruik gemaakt van onjuiste terminologie;*
- b) *de NVAO heeft bij het genomen ontwerpbesluit niet alle feiten in haar beschouwingen betrokken, dan wel een selectief gebruik daarvan gemaakt om tot een negatieve beslissing te kunnen komen;*

- c) *de NVAO heeft onvoldoende gewicht toegekend aan het feit dat de visitatiecommissie in de verkorte visitatieprocedure wel degelijk tot een voldoende beoordeling van de generieke kwaliteitswaarborgen 2 en 3 meende te kunnen komen*

Het Adviescollege stelt vast dat deze bezwaren niet geheel op zichzelf staan maar bezien dienen te worden in het licht van de specifieke bezwaren die verderop in het bezwaarschrift ter sprake komen. Het Adviescollege bespreekt ze daarom onder de hiernavolgende middelen, waar dat het college geraden voorkomt

Het Adviescollege wil hier wel alvast bij het onder b) geformuleerde bezwaar aangetekend hebben dat de algemene indruk die het college zich heeft gevormd op basis van het voorliggende dossier is dat de NVAO stellig heeft geprobeerd zich een zo volledig en nauwkeurig mogelijk beeld te vormen ten aanzien van de vraag of de instelling werk heeft gemaakt van het opvolgen van de aanbevelingen waartoe de resp. visitatiecommissies in hun rapporten (van 2016 en 2019) kwamen en in welke mate daaraan invulling en uitwerking is gegeven

Zij is daarin ook verder gegaan dan waartoe ze strikt genomen gehouden was. Zij had kunnen volstaan met haar oordeel te baseren op rapporten van 2016 en 2019¹³, maar heeft gemeend de instelling de gelegenheid te moeten geven zichzelf nogmaals te bewijzen door andermaal om nadere informatie en toelichting te vragen over wat de instelling nog na de hervisiteatie heeft gedaan met de aanbevelingen en de opvolging die daaraan toen al was gegeven, met acht vragen over een scala van onderwerpen die die alle afgesloten werden met de woorden: *“Hoe heeft de afstudeerrichting dit sindsdien nog verder aangepakt?”*¹⁴

Om zo mogelijk de zaken nog éénduidiger op een rij te krijgen was zij ook nog bereid tot een nader toelichtend gesprek, dat resulteerde in het Aanvullend verslag, met als bijlage een integrale weergave van de vragen en antwoorden die aan bod waren gekomen tijdens het toelichtend gesprek. En om de instelling verder ten dienste te zijn werd zij ook nog in de gelegenheid gesteld het Aanvullend verslag van eventuele opmerkingen van feitelijke en technische aard te voorzien.

Dit alles overziend meent het Adviescollege dat niet kan worden volgehouden dat de NVAO onvoldoende onderzoek heeft gedaan naar alle - voor de door haar te nemen beslissing - relevante feiten, noch dat zij die niet in haar beschouwingen heeft willen betrekken. Zij heeft daarentegen juist actief ingezet op het vinden van feiten en omstandigheden die in voordeel van de instelling konden spreken waar het ging om te bepalen of en, zo ja, welk werk is gemaakt van de aanbevelingen van de visitatiecommissies (en de commissie die het herstelplan heeft beoordeeld).

Van een selectief gebruik van feiten is het Adviescollege daarbij - anders dan wat bij wijze van een logische ordening per generieke kwaliteitswaarborg en de daarin besloten elementen werd uitgelicht - niet gebleken

In zoverre slaagt het voorgedragen middel dus niet.

---

¹³ En de bevindingen waartoe de commissie tot beoordeling van het herstelplan was gekomen

¹⁴ Onderstreping door het Adviescollege

B. Bezwaren aangaande de beoordeling van generieke kwaliteitswaarborg 2

4.1 Middel 1:

(i) De NVAO geeft blijk van een onjuiste opvatting of inschatting van de feiten door ervan uit te gaan:

- *dat de instelling eerst werk is gaan maken van het doorvoeren van hervormingen in de Ma afstudeerrichting Schrijven vanaf het moment dat de hervisitatie (in 2018) stond te gebeuren;*
- *dat de instelling ook daarna nog de noodzakelijke hervormingen in de MA afstudeerrichting is blijven opschorten omdat zij zich eerst is gaan focussen op een ingrijpende en integrale hervorming van de gehele opleiding (bachelor en master), waarbij de Ma-afstudeerrichting eerst in 2020-2021 aan bod zou komen*

(ii) De NVAO heeft ten onrechte geen gevolg gegeven aan de 'technische opmerkingen' die door de instelling zijn gemaakt naar aanleiding van het Aanvullend verslag van het toelichtende gesprek op 13 december 2019, waarbij de instelling gewezen heeft op de pertinente onjuistheden waarvan de NVAO - zoals verwoord onder (i) - kennelijk is uitgegaan bij haar besluit om nadere informatie en toelichting bij de instelling te vragen.

(iii) De NVAO gaat haar beoordelingskader voor accreditatie te buiten door in haar ontwerpbesluit te overwegen dat de late timing die de instelling zich meent te kunnen veroorloven om opvolging te geven aan de dringende aanbevelingen van de visitatiecommissies getuigt van weinig dilligent optreden en van gebrek aan besef van urgentie.

Een en ander in strijd met het formele en materiële motiveringsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel; en voor wat betreft het onder (iii) genoemde verwijt ook in strijd met art. 140 §1, leden 2, 3 en 4 CHO, omdat 'timing' en 'gebrek aan besef van urgentie' geen wettelijke en relevante criteria zijn waarop accreditatie kan worden geweigerd

(iv) Dit alles terwijl de NVAO ook zelf het verwijt van een weinig dilligente houding kan worden gemaakt: pas na (bijna) een jaar na aanvraag van de accreditatie¹⁵ neemt de NVAO het gewraakte ontwerpbesluit, dat is weinig dilligent en ook in strijd met art. 140 §1 CHO.

Ad (i)

De instelling onderbouwt de beweerdelijke feitelijke onjuistheid van de onder (i) en (ii) geformuleerde stellingen in haar bezwaarschrift door een - naar haar eigen zeggen niet eens uitputtende - opsomming te geven van hervormingsmaatregelen die door de instelling (sinds 2015) genomen zijn ter opvolging van de aanbevelingen van de resp. visitatiecommissies Volgens de instelling zou uit dit overzicht van (in totaal 18) hervormingen blijken dat zij zich wel degelijk veel inspanningen heeft getroost om de kwaliteit van de Ma afstudeerrichting Schrijven te verbeteren en zeker niet alle

---

¹⁵ De accreditatieaanvraag van Erasmushogeschool Brussel dateert van 6 mei 2019 en het ontwerpbesluit wordt door de NVAO eerst op 24 maart 2020 genomen.

hervormingen voor zich uit te hebben geschoven en uitgesteld naar academiejaar 2020-2021.

De NVAO repliceert de bezwaren van de instelling op deze punten door er in de eerste plaats op te wijzen dat zij in haar ontwerpbesluit ook geenszins heeft beweerd dat *alle* hervormingen aan de MA-afstudeerrichting Schrijven zijn uitgesteld of niet doorgevoerd.

Er zijn, naar haar oordeel, wel degelijk acties doorgevoerd, maar zij stelt ook vast dat dat er sinds 2015 te weinig is gebeurd om de verwachte en beloofde vooruitgang waar te maken, die tot een aantoonbare basiskwaliteit en daarmee een positief accreditatieoordeel had kunnen leiden.

Ten aanzien van de opsomming van beweerdelijk wel doorgevoerde hervormingen, zoals door de instelling in haar bezwaarschrift opgevoerd, voert de NVAO een zevental verweren aan, ter ondersteuning van haar standpunt dat de genomen en aangekondigde hervormingen haar niet het vertrouwen kunnen geven dat de onderwijsleeromgeving in de zin van Generieke Kwaliteitswaarborg 2 voldoende geborgd is. Te weten:

- de opgesomde extra-curriculaire hervormingen laten zich in wezen kwalificeren als 'vrijblijvende' initiatieven; om mee te kunnen tellen als volwaardige opvolgmaatregelen dienen deze meer structureel in het opleidingsprogramma te worden ingebed.
- met de initiatieven die in het bachelor-jaren werden gerealiseerd kan geen rekening worden gehouden, nu het hier om de accreditatie van de MA-afstudeerrichting Schrijven gaat.
- de aan de (her)visitatiecommissie toegezegde onderwijsondersteuning is, met de vaststelling van een nieuw organogram vanaf het academiejaar 2018-2019, uitgebleven. De aangekondigde 50% adjunct voor de hele opleiding Audiovisuele Kunsten is geenszins te vergelijken met een volwaardig onderwijsondersteuner.¹⁶
- de gezamenlijke ambassadeur voor de afstudeerrichting Schrijven is steeds een bachelorstudent; de beoogde verbetering van de communicatie tussen docenten en studenten en feedback van studieprestaties wordt daarmee voor de MA-afstudeerrichting Schrijven niet of onvoldoende gerealiseerd.
- op het vlak van de diversifiëring zijn te weinig initiatieven genomen, de Interne leidraad die in het academiejaar 2018-2019 opgemaakt werd volstaat niet. Pas bij doorvragen ter gelegenheid van het toelichtend gesprek kon de instelling het diversifiëringsbeleid verder toelichten.
- wat betreft de hervormingen op het punt van de gewenste samenwerking tussen de diverse afstudeerrichtingen valt op dat het initiatief daartoe meestal uitgaat van de andere afstudeerrichtingen en veelal vrijblijvend (niet structureel in het programma ingebed) zijn.

Het Adviescollege kan hier eigenlijk niet veel meer doen dan zich refereren aan het oordeel van de NVAO ten aanzien van een en ander.

---

¹⁶ Zie ook onder Middel 8, hierna.

De feiten zoals die kenbaar zijn uit het gehele dossier bevestigen eerder de bevindingen waartoe de NVAO komt en worden door de instelling verder ook niet wezenlijk tegengesproken.

Dit onderdeel van het bezwaar treft derhalve geen doel.

Ad (ii)

De instelling had bij schrijven van 12 februari 2020 een aantal technische opmerkingen gemaakt ten aanzien van het Aanvullend verslag en daarbij onder meer gevraagd om een passage (in hoofdstuk 2.) toe te voegen aan de bestaande tekst, op het punt van de timing van de hervormingen.

In de bestaande tekst wordt alleen het volgende gememoreerd:

“De instelling geeft aan dat de timing voor de Master inderdaad later ligt, maar dat het niet zo is dat ze niet ook al op de Master gefocust hebben.”

Deze formulering weerspiegelt, naar het idee van de instelling, niet de inspanningen die werden genomen in de Masteropleiding. Zij had dan ook graag gezien dat daaraan een passage zou worden toegevoegd waarin wordt benadrukt dat de instelling tijdens het toelichtend gesprek ook heeft doen uitkomen dat zij:

“de aanbevelingen van de opeenvolgende visitatiecommissies effectief aangegrepen heeft om de noodzakelijke aanpassingen door te voeren in de master, tegelijkertijd werden de fundamenteën van de volledige schrijfopleiding grondig herbekeken. Aanbevelingen die geformuleerd werden met betrekking tot de master werden soms eerder opgenomen in het curriculum (zoals verplichte stage en vakoverschrijdende samenwerkingen), met als einddoel een zo volledig mogelijke masteropleiding aan te bieden.[...]”

De NVAO heeft hier geen enkel gevolg aan gegeven, aldus de instelling, en is uitgegaan van haar eerdere foutieve stelling(en) terzake.

Het verweer van de NVAO komt erop neer dat ‘gevolg geven aan’ de technische opmerkingen van de instelling niet betekent dat zij gehouden is die ook daadwerkelijk in de tekst van het Aanvullend verslag te verwerken.

Ingevolge art. 26 van het Bestuursreglement volstaat het dat zij ‘de aanvullende informatie, toelichtingen en/of verduidelijkingen bij haar besluitvorming betreft’.

En dat nu is in casu ook gebeurd. De NVAO adstrueert dat met het aanhalen van enkele passages uit het ontwerpbesluit over de mindere focus die in de timing van de hervormingen gelegd is op de MA-afstudeerrichting Schrijven. Daarbij refereert de NVAO wel degelijk ook aan de informatie die de instelling in het aanvullend informatiedossier te berde brengt aan wat aan verbeteracties reeds werd doorgevoerd, maar dan gerelateerd aan de timing daarvan in het licht van de focus die instelling daarbij zou hebben moeten geven aan de MA-afstudeerrichting Schrijven.

En daarbij komt de NVAO tot de constatering dat *“...de planmatige hervorming van zowel de bachelor- als de masteropleiding geleid heeft tot het uitstellen van concrete acties binnen de afstudeerrichting Schrijven.”*

Het Adviescollege valt de NVAO op dit punt bij.

De gewraakte tekstpassage uit het Aanvullend verslag doet recht aan de insteek waarvoor de instelling in de verdediging van haar standpunt - zoals kenbaar uit de stukken - had gekozen en laat onverlet dat de NVAO in het vervolg van haar betoog tot de conclusie komt dat er feitelijk geen doorslaggevende excuses waren aan te voeren om geen werk te maken van de MA-afstudeerrichting Schrijven.

Ook dit onderdeel van het middel treft derhalve geen doel.

Ad (iii)

Het Adviescollege is van mening dat de NVAO wel degelijk in haar ontwerpbesluit mag refereren aan de trage timing in het opvolgen van de aanbevelingen van de visitatiecommissies en aan het gebrek aan besef van urgentie binnen de instelling.

Die vaststellingen zijn passend in een accreditatieprocedure die volgt op een accreditatie met beperkte geldigheidsduur. Die geldigheidsduur, in casu 3 jaar, zet een tijdsdruk op het door de instelling in gang te zetten hervormingsproces, dat op het moment van de hervisitatie feitelijk al afgerond dient te zijn, of in ieder geval zo ver gevorderd dat de NVAO er vertrouwen in kan hebben dat de instelling op afzienbare termijn aan de generieke kwaliteitswaarborgen zal weten te voldoen, omdat zij haar kwaliteitszorg systeem op orde heeft en daarnaar handelt.

Als de NVAO naar aanleiding van het hervisitatie-rapport moet vaststellen dat de instelling niet binnen de toegemeten tijd zal slagen om het beoogde kwaliteitsniveau te halen en ook niet de indruk geeft zich bewust te zijn van de noodzaak om prioriteit te geven aan de gewenste verbeteracties dan kan dat voor de accreditatiebeoordeling maar in één richting duiden, namelijk dat de opleiding niet op tijd zal kunnen voldoen aan de criteria die door de generieke kwaliteitswaarborgen in kwestie worden gesteld.

'Timing' en 'gebrek aan besef van urgentie' zijn daarbij geen zelfstandige beslisriteria, maar indicatoren in een set van meetinstrumenten om het voldaan (kunnen) zijn aan de criteria van de generieke kwaliteitswaarborgen te kunnen vaststellen.

In die zin heeft de NVAO deze indicatoren ook gebruikt.

Ook op dit punt slaagt het middel niet.

Ad (iv)

De instelling stelt op zichzelf correct vast dat het ontwerpbesluit van de NVAO dateert van bijna een jaar na de accreditatieaanvraag en dat daarmee de beslistermijn is overschreden die art. II.147 §1, eerste lid CHO stelt voor nemen van een besluit op de aanvraag, namelijk 3 maanden vanaf de ontvangst van de aanvraag tot accreditatie.

Maar het gaat hier niet om een fatale termijn. Art. II.147 § 1, tweede lid CHO voorziet namelijk in de situatie dat die termijn wordt overschreden. De geldigheidsduur van de lopende accreditatie wordt in dat geval verlengd tot het einde van het academiejaar waarin het accreditatiebesluit uiteindelijk wordt genomen.

Die 'administratieve' verlenging heeft inmiddels plaatsgevonden: de MA-afstudeerrichting Schrijven blijft in ieder geval tot en met 30 september 2020 geaccrediteerd, ervan uitgaande dat in dit lopende academiejaar nog een definitieve beslissing ten aanzien van de accreditatie zal worden genomen.

De instelling verwijt de NVAO dat zij ook zelf een niet-dilligente houding heeft betracht in het heraccrediteringsproces, door niet met de nodige voortvarendheid te werk te gaan en eerst op 24 maart 2020 met een negatief ontwerpbesluit te komen, waar de instelling eigenlijk rekende op een positief besluit, gelet op het voorliggende positieve advies van de visitatiecommissie. De NVAO handelt aldus onzorgvuldig ten overstaan van de studenten die afstuderen in de BA afstudeerrichting Schrijven, doordat zij in onzekerheid worden gelaten over een eventueel vervolgtraject in de MA, aldus de instelling.

Het Adviescollege kan de instelling in die redenering niet volgen.

Bij de gegeven stand van zaken in mei 2019, na het uitkomen van het visitatierapport van de VLUHR-commissie en het voorliggen van de aanvraag tot accreditatie, had de NVAO er ook toe kunnen overgaan om direct een negatief accreditatiebesluit te nemen, nu zij twijfels had over de in het beoordelingsrapport verwoorde beoordelingen en omdat zij, na analyse van zowel het rapport uit 2015 als dat van 2018, meende te kunnen vaststellen dat er - gelet op de bevindingen en aanbevelingen van de commissie die de hervisiteeruitvoering uitvoerde - na drie jaar nauwelijks vooruitgang was geboekt om te kunnen aannemen dat de generieke kwaliteitswaarborgen 2 en 3 nu wel werden gehaald.

De NVAO heeft gemeend uit overwegingen van zorgvuldigheid en tegemoetkomendheid dat niet te moeten doen, en de instelling nog een laatste kans willen geven zich te bewijzen, door de instelling ook te vragen naar hetgeen zij aan verbeteracties nog op stapel heeft staan of heeft doorgevoerd na het visitatierapport van mei 2019.

De NVAO heeft daarom gevraagd een aanvullend informatiedossier te willen aanleveren, aan de hand van een achttal indringende vragen over onderwerpen waar de instelling de aanbevelingen uit de visitatierapporten concreet vorm had kunnen geven of een begin van uitvoering had kunnen maken.

De NVAO is ook nog bereid gebleken tot een toelichtend gesprek, om de instelling in staat te stellen bepaalde zaken nader uit de doeken te doen en eventuele misverstanden uit de weg te ruimen.

Na een zorgvuldige afweging van alle relevante feiten en omstandigheden heeft de NVAO vervolgens haar ontwerpbesluit genomen.

Dat alles heeft wel de duur van het proces tot de (ontwerp)eindbeslissing verlengd, maar de belangen die op het spel stonden (en staan) vergden nu eenmaal een zeer zorgvuldige voorbereiding.

Het Adviescollege kan in de gevolgde (her)accrediteringsprocedure en de duur daarvan geen grond vinden voor de stelling dat de NVAO daarbij een weinig dilligente houding aan de dag zou hebben gelegd.

Ook dit laatste onderdeel van het middel treft geen doel.

Middel 1 is daarmee geheel ongegrond.

4.2 **Middel 2:**

De NVAO abstraheert in haar ontwerpbesluit ten onrechte geheel van de hervormingen die zijn doorgevoerd in de BA-opleiding en heeft door foutief en verwarrend woordgebruik er zelf aan bijgedragen dat de instelling minder gerichte informatie heeft aangedragen bij de aanlevering van de verlangde aanvullende informatie.

Waar Erasmushogeschool Brussel stelt dat de NVAO onzorgvuldig te werk is gegaan door in haar mail van 4 november 2019 niet expliciet te stellen dat de vragen betrekking hadden op de masteropleiding en niet op de bacheloropleiding afstudeerrichting Schrijven, kan het Adviescollege de instelling niet volgen.

Erasmushogeschool Brussel heeft zelf een accreditatieaanvraag ingediend voor de MA-afstudeerrichting Schrijven. Het visitatierapport na beperkte hervisitatie kon dus ook evident alleen betrekking hebben op de MA-afstudeerrichting Schrijven. De instelling mocht er dan ook redelijkerwijze van uitgaan dat de vragen om toelichting bij de inhoud van het visitatierapport betrekking hadden op die afstudeerrichting van de MA-opleiding.

Dat de NVAO in haar ontwerpbesluit abstraheerde van de opgaven die de instelling over verbeteracties in de BA-opleiding had gedaan is dan ook niet verwonderlijk, want daar was het haar niet om te doen.

Maar zelfs als het woordgebruik in de mail van 4 november de instelling haar op het verkeerde been mocht hebben gezet, kan het toch niet zo zijn dat de instelling daardoor minder gerichte informatie heeft verstrekt, zoals zij veronderstelt in haar bezwaarschrift (Rdnr. 18).

Het accent in de presentatie van de hervormingen zou dan wellicht wat anders hebben kunnen liggen maar toch niet de inhoud, zo dunkt het Adviescollege.

En aan die inhoud schortte het, waar het om verbeteracties voor de MA-afstudeerrichting ging - zo heeft de NVAO moeten vaststellen.

Middel 2 treft met dit al geen doel.

4.3 **Middel 3:**

In het ontwerpbesluit voert de NVAO als negatief beoordeelde factor aan dat de visitatiecommissie er moeite mee had om voor de generieke kwaliteitswaarborg 'onderwijsleeromgeving' tot een oordeel te komen, omdat de opvolging van het accreditatiebesluit van 2016 niet transparant gedocumenteerd was.

De instelling meent echter dat de manier waarop bepaalde documenten ter beschikking worden gesteld, of in welke mate de opvolging van een accreditatiebesluit transparant gedocumenteerd wordt irrelevante gegevens zijn om een ontwerp accreditatiebesluit op te baseren.

De NVAO schendt daarmee het materiële motiveringsbeginsel.

Het Adviescollege kan de instelling op dit punt niet volgen.

De manier waarop documenten ter beschikking komen ten behoeve van de visiterende instantie (zoals hier bepaalde materialen eerst laat en onvolledig werden aangeleverd) of de mate van transparantie van de aangeleverde documentatie (in het onderhavige geval was volgens de visitatiecommissie sprake van een slordig opgesteld zelfevaluatie rapport) doet wel degelijk ter zake.

Een visitatierapport dient immers op grond van art. II.142 §1, tweede lid 3° CHO gebaseerd te zijn op *verifieerbare* feiten, opdat die voor de accreditatieorganisatie *“als grondslag kunnen dienen voor het verlenen van de oordelen en hoe de bewijskracht van een feit aangetoond kan worden.”*, zoals art. II.140 §1, tweede lid 3° CHO voorschrijft.

Niet of niet volwaardig verifieerbare feiten kunnen niet in het oordeel over het al of niet voldaan zijn aan de criteria van de generieke kwaliteitswaarborgen worden betrokken. De visitatiecommissie verzucht in haar rapportage dat het ‘geen sinecure’ was om tot een eindoordeel te komen ten aanzien van de onderwijs-leeromgeving, met verwijzing o.a. naar het slordige zelfevaluatie rapport en de gebrekkige en ontijdige documentatie.

Op basis van wat zij aan verifieerbare feiten op het punt van de onderwijsleeromgeving voor zich had liggen aarzelde zij om tot een voldoende beoordeling te komen.

Wat zij in haar eindafweging ten aanzien generieke kwaliteitswaarborg 2 uiteindelijk in belangrijke mate nog in positieve zin heeft laten meewegen was het vertrouwen dat zij meende te kunnen hebben in het engagement dat de opleidingsverantwoordelijken zo duidelijk aan de dag legden, in combinatie met de gedane toezegging over de per 2019 in te zetten onderwijsondersteunende medewerker.¹⁷ Twee factoren die eigenlijk in de beoordeling geen rol hadden mogen spelen. De eerste niet omdat ‘vertrouwen’ niet als verifiebaar feit valt aan te merken in de zin van art. II.142 CHO en de tweede niet, omdat die door de instelling niet werd waar gemaakt (zie daarvoor bij Middel 8).

Zich baserend op uitsluitend verifieerbare feiten komt de NVAO daarom tot een andere weging dan de visitatiecommissie. En naar het oordeel van het Adviescollege kon zij daartoe in redelijkheid ook komen.

Middel 3 treft mitsdien geen doel.

4.4 **Middel 4**

De NVAO verwijt de instelling ten onrechte in het curriculum van de MA-opleiding geen structurele link te hebben gelegd naar realistische werksituaties en praktijkervaring.

Door te overwegen dat deze link noch in het aanvullend informatiedossier, noch in het toelichtend gesprek ter sprake is gebracht baseert de NVAO zich op feitelijke onjuistheden. En door de positieve elementen, die uit het dossier blijken ten aanzien van het structureel inbedden van deze link, buiten beschouwing te laten gaat zij selectief te werk om tot een negatieve beoordeling te kunnen komen.

---

¹⁷ Zie voor een en ander de laatste alinea uit het visitatierapport over de generieke kwaliteitswaarborg 2, p. 18.

Daarmee schendt de NVAO zowel het formele als materiële motiveringbeginsel, alsmede het zorgvuldigheidsbeginsel en handelt zij ook in strijd met de artt. II.143, II.146 en II.147, §3, vierde lid CHO, aldus de instelling.

De instelling baseert haar oordeel dat in het programma wel degelijk een structurele link wordt gelegd met het beroepenveld en dit in het aanvullend informatiedossier ook ter sprake is gebracht door te verwijzen naar de volgende passage uit dit dossier.

“Zowel op structurele wijze als op vrijwillige basis wordt de link gelegd met het beroepenveld.

Structureel ingebed in het programma:

- *Sinds academiejaar 2018-2019 is een stage in een writers' room of bij een zender, productiehuis of theatergezelschap een vast opleidingsonderdeel in de 3de Bachelor en een facultatief onderdeel in de master. [...]*
- *Vanaf academiejaar 2020-2021 wordt het opleidingsonderdeel Stage ingebed in het curriculum van de master.*
- *Ter ondersteuning is op de website van het RITCS een overzicht te vinden van het curriculum voor de Bachelor en de Master Schrijven.*

Voor **extra-curriculaire** initiatieven wordt gestreefd naar een goede balans tussen verplichte en vrijwillige lezen en workshops:

[Volgt een opsomming van voorbeelden van eerder verzorgde lezingen, workshops e.d, waaronder een jaarlijkse cyclus van 6 verplichte lezingen van mensen uit het beroepenveld.]

*Naast structurele en extra-curriculaire activiteiten die de link leggen met het werkveld, zet de opleiding in op **samenwerking met beroepsorganisaties.***

[De instelling geeft in dit verband als voorbeeld dat masterstudenten Schrijven 1 jaar gratis lid kunnen worden van het Scenariogilde en de Vlaamse Auteursvereniging, met alle ledenvoordelen van dien]¹⁸

Het Adviescollege meent dat de NVAO hieruit en uit het besprokene ter gelegenheid van het toelichtend gesprek¹⁹ terecht heeft kunnen opmaken dat de instelling wel heeft *nagedacht* over het structureel inbedden van de link naar realistische werksituaties en praktijkervaring in het curriculum, maar dat van een *daadwerkelijke* link binnen bestaande opleidingsonderdelen/vakken van de master naar dergelijke werksituaties en praktijkervaring op dit moment nog geen sprake is

In de Replieknota van de NVAO wordt in dit verband verder nog opgemerkt dat niet tegenstaande het feit dat de visitatiecommissie van 2015 daarover een éénduidige aanbeveling formuleerde die als basiskwaliteit in het academiejaar

¹⁸ P. 1 van het aanvullend informatiedossier.

¹⁹ P. 24/25 van het Aanvullend verslag

2018-2019 gerealiseerd had moeten zijn in de masteropleiding, daar tot op heden nog altijd geen uitvoering aan is gegeven.

Eerst in 2020-2021 gaat werk gemaakt worden van een verplichte stage in de masteropleiding. Tot die tijd 'blijft alles eerder vrijblijvend, zodat een student anno 2020 nog steeds *kan* afstuderen zonder welkdanige praktijkervaring, laat staan welkdanige *getoetste* praktijkervaring', om de woorden van de instelling in haar Replieknota te gebruiken.

Het Adviescollege is van oordeel dat het de Ma-opleiding Schrijven aan *actuele* realisaties op het vlak van realistische werksituaties en praktijkervaring ontbeert, die maken dat de NVAO zou kunnen besluiten dat generieke kwaliteitswaarborg 2 op dit punt voldoende geborgd is.

Middel 4 treft mitsdien geen doel.

4.5 **Middel 5**

De NVAO miskent dat de instelling wel degelijk reeds goede en terzake dienende hervormingen heeft doorgevoerd ten aanzien de diversifiëring van het docententeam; en zij heeft verder geen of onvoldoende acht geslagen op de Leidraad personeelsbeleid en benoemingen, waarin de algemene uitgangspunten van het personeelsbeleid zijn opgenomen, die in wezen neerkomen op de competenties waarnaar de instelling in haar personeelsleden op zoek is.

Door deze feiten buiten beschouwing te laten of daarvan een selectief gebruik te maken handelt de NVAO, naar het oordeel van de instelling, in strijd met dezelfde beginselen en wettelijke bepalingen als waaraan de instelling ook bij middel 4 al refereerde.

Het Adviescollege stelt vast dat de visitatiecommissie die in 2018 aantrad voor de verkorte accreditatieprocedure de diversiteit van het docententeam als een pijnpunt aanmerkte. De instelling had wel al enkele incidentele verbeteracties uitgevoerd, maar zij achtte het essentieel dat diversifiëring hoog op de agenda van de instelling zou blijven staan. Zij raadde de instelling daartoe aan om een beter doordacht en breder diversiteitsplan uit te werken opdat 'vervrouwelijking en diversifiëring niet enkel een onbepaald streven blijft, maar daadwerkelijk en meetbaar wordt gerealiseerd, binnen een korte (zij het realistische) tijdspanne'.

De visitatiecommissie doelde met de nevenschikking van 'vervrouwelijking' en 'diversifiëring' op meer dan een evenwichtige samenstelling van het personeel naar gender, leeftijd en (culturele) achtergrond. Uit het vervolg van het visitatierapport blijkt dat zij ook doelde op een diversifiëring naar competenties. In haar rapport doet zij ook twee voorbeelden aan de hand van een diversifiëring naar competenties. Zo wijst zij in de eerste plaats op een manco dat haar tijdens de visitatie ter ore kwam in de competenties van het zittende docententeam, namelijk gebrek aan voeling met nieuwe vertelvormen, met name op het vlak van digitale vormen van storytelling.

Het tweede voorbeeld dat zij gaf had betrekking op de onderzoekscomponent in het geheel van docent-competenties. Die component diende naar het idee van de commissie sterker te worden aangezet om ten goede te komen aan de opleiding en per saldo dus ook aan de studenten.

In feite gaf de commissie hiermee, naar het oordeel van het Adviescollege, een duidelijk negatief signaal af over de situatie die zij aan diversiteit in het docentenbestand aantrof: (i) nu nog meer sprake van aspiratie dan daadwerkelijke realisatie; (ii) de instelling dient een doordacht en breder diversiteitsplan uit te werken en (iii) daarbij streefdoelen te formuleren voor een personeelssamenstelling waarbij niet alleen rekening wordt gehouden met diversifiëring naar gender, leeftijd en achtergrond, maar ook naar af te dekken competenties.

Als de NVAO bij haar verzoek om nadere informatie (d.d. 4 november 2019) vraagt naar 'hoe de afstudeerrichting dit sindsdien nog verder heeft aangepakt', komt de instelling op 27 november 2019 met een Interne leidraad personeelsbeleid en benoemingen.

Uit deze leidraad valt op te maken dat instelling inderdaad een breder en doordachter kader heeft geschapen voor personeelsbeleid, ten einde te komen tot meer diversiteit in de personele samenstelling van het docentencorps. Maar in de streefdoelen naar diversifiëring wordt feitelijk alleen aandacht besteed aan de criteria gender, leeftijd en achtergrond. Diversifiëring naar competenties komt niet expliciet aan de orde.

In een overzicht van nieuwe aanwervingen, sinds 2018-2019, blijkt ook dat voornamelijk naar die criteria is gekeken in verband met diversiteit: 4 vrouwen op 7 nieuwe personeelsleden, van wie 2 jonge dertigers, 1 veertiger en 1 vijftiger.

De NVAO constateert daarom, naar het idee van het Adviescollege, in haar ontwerpbesluit terecht dat eerst in het toelichtend gesprek de instelling is ingegaan op andere vormen van diversiteit, nl. op het vlak van didactische en vaktechnische competenties, anders dan die naar gender, leeftijd en achtergrond. Maar dat gebeurde eerst na herhaald doorvragen van de kant van de NVAO.

De NVAO stelt vast dat diversifiëring daarmee een pijnpunt blijft, zoals geconstateerd door de visitatiecommissies, en dat dit ook een competentieprobleem met zich brengt in de verzorging van het curriculum. De NVAO heeft dit punt terecht in negatieve zin meegenomen in haar oordeel over het (niet) voldaan zijn aan de generieke kwaliteitswaarborg 2.

Middel 5 treft mitsdien geen doel

4.6 Middel 6

De instelling slaagt er naar het oordeel van de NVAO vooralsnog niet in om een goed evenwicht te vinden tussen vaktechnische en didactische competenties.

- (i) waar die onevenwichtigheid wordt gerelateerd aan achterblijvende toereikende didactische kwaliteiten, en gebaseerd wordt op ervaringen van studenten, schendt de NVAO het zorgvuldigheidsbeginsel omdat de stelling dat sprake zou zijn van ontoereikende didactische kwaliteiten daarmee niet wordt gestaafd door verifieerbare feiten of vaststellingen; en*
- (ii) waar de NVAO voorbij gaat aan de stappen die door de instelling wel zijn ondernomen met betrekking tot de didactische professionalisering, handelt de*

NVAO in strijd met art. 26 van het Bestuursreglement alsmede het zorgvuldigheidsbeginsel; en

(iii) waar de NVAO achterwege heeft gelaten onderzoek te doen naar het onderwijsdashboard en in haar beschouwingen het invoeren van 'best practices' niet betreft, getuigt haar ontwerpbesluit verder ook van kennelijke onredelijkheid.

Ad (i)

Het Adviescollege deelt het standpunt van de instelling niet dat de NVAO zich in dezen niet (mede) zou mogen baseren op beweringen en subjectieve beoordelingen van personen (in casu: studenten) die, zoals de instelling meent, zelf geen didactische achtergrond hebben en die niet kunnen beoordelen of een docent al dan niet over bepaalde kwaliteiten beschikt. De instelling doet naar het idee van het Adviescollege hiermee vooreerst weinig recht aan het oordeel van studenten, die toch juist bij uitstek in staat zijn om te bepalen of een docent erin slaagt om zijn (of haar) 'boodschap' voor het voetlicht te brengen. Juist vanwege die kwaliteit (ook wel studentdeskundigheid genoemd) worden studenten betrokken bij bijvoorbeeld panels 'opleidingsaccreditatie', panels 'toetsen nieuwe opleiding' en benoemingsadviescommissies voor nieuw aan te stellen hoogleraren. Ervaringen die studenten verwoorden over de didactische kwaliteiten van docenten in een opleiding die voorwerp is van accreditatieonderzoek zijn waardevol en kunnen wel degelijk als verifieerbare feiten worden meegenomen, zeker als daarvan ook uit andere hoofde bevestiging kan worden gevonden.

In het onderhavige accreditatieonderzoek werd die bevestiging door de NVAO verkregen doordat de opleidingsverantwoordelijken ten overstaan van de (her)visitatiecommissie zeiden dit gebrek (of veroudering) aan didactische kennis en vaardigheden te onderkennen en daar zelfs ook verklaringen voor te kunnen geven.²⁰

Maar de visitatiecommissie (en in navolging van haar de NVAO) heeft zich niet enkel op beweringen en ervaringen van studenten verlaten.

Uit gesprekken met docenten en opleidingsverantwoordelijken is voor de commissie namelijk komen vast te staan dat bij een aantal docenten de beperkte aanstelling aan de basis ligt van het gebrek aan didactische kennis: het ontbreekt dezen gewoon aan tijd voor didactische professionalisering. Maar bij andere docenten kan de oorzaak van de gebrekkige didactische kennis en vaardigheid herleid worden tot een gebrekkige onderwijskundige ondersteuning van de opleiding. Die ondersteuning zou moeten uitgaan van het vakhoofd van de opleiding, maar die heeft slechts een halftijdse aanstelling. Hetgeen de commissie heeft bevreemd gelet op de enorme hoeveelheid tijd en energie die deze moet investeren in het hervormen van de opleiding en het begeleiden van studenten.

Een en ander brengt de commissie tot de slotsom dat de onderwijskundige en kwaliteitszorg-ondersteuning van opleiding ontoereikend is om de deficiënties die (ook) de vorige visitatiecommissie vaststelde op een gestructureerde manier aan te pakken.

---

²⁰ Verwezen zij hier naar het visitatierapport van 2019, p. 17 derde volle alinea.

Het beschikbaar komen, vanaf voorjaar 2019, van een medewerker die zal instaan om deze onderwijskundige ondersteuning te bieden ziet de commissie dan ook als een essentiële voorwaarde om de basiskwaliteit van de opleiding in de toekomst te kunnen garanderen.

Aan de belofte die de instelling op dit punt deed ter gelegenheid van de hervisatie, bleek uiteindelijk - nl. bij gelegenheid van het toelichtend gesprek op 13 december 2019 - door de instelling toch weer een dusdanig andere invulling te zijn gegeven dat de NVAO er minder vertrouwen in kon hebben dat de geconstateerde deficiënties op het vlak de didactische competenties op afzienbare termijn zouden worden weggewerkt.²¹

Het Adviescollege kan na bestudering van het dossier de NVAO alleen maar bijvallen in haar oordeel dat de instelling niet slaagt in het vinden van een goed evenwicht tussen vaktechnische en didactische competenties.

Ad (ii)

Uit het ontwerpbesluit (p. 12, vierde alinea) maakt het Adviescollege op dat de NVAO op het moment van besluitvorming geen duidelijk beeld had van de stappen die de instelling zou hebben genomen om meer evenwicht te realiseren tussen vaktechnische en didactische competenties.

In het ontwerpbesluit stelt de NVAO in samenvattende zin alleen vast dat de instelling weinig concreet heeft kunnen toelichten op welke manier de diversifiëring van competenties en de professionalisering binnen de afstudeerrichting gebeurt. En de NVAO verbindt daaraan nog de aanbeveling dat de opleiding zelf in kaart dient te brengen wat de noden zijn op didactisch vlak en hoe de opleiding [...] hiermee omgaat.

In haar bezwaarschrift is de instelling explicieter over de stappen die zijn ondernomen om meer aandacht te besteden aan het versterken van de didactische competenties. Concreet worden de volgende zaken genoemd:

- De didactische kennis van alle docenten werd aangescherpt door interne vorming.
- Het vakhoofd volgde de opleiding 'Beter evalueren'. Deze kennis wordt door het hoofd over de volledige afstudeerrichting heen geïmplementeerd, op twee manieren. Hij deelt deze kennis met het docententeam tijdens interne vormingen en past deze kennis concreet toe bij het definiëren van leerdoelstellingen en evaluatiecriteria.
- De onderwijskundige ondersteuning is draagkrachtiger geworden doordat het vakhoofd nu een totaalpakket van 60% heeft.
- Ieder opleidingshoofd binnen het RITCS wordt ondersteund door een adjunct met een opdracht van 50%.

Naar het Adviescollege heeft kunnen vaststellen zijn deze 'stappen' (met uitzondering van de vierde genoemde) niet uit het dossier kenbaar zoals dat voorlag op het moment dat de NVAO haar ontwerpbesluit nam. En in haar Duplieknota is zij daar niet op ingegaan - net zo min trouwens als op de hoorzitting.

---

²¹ Zie voor de toegezegde inzet van een onderwijsondersteunende medewerker hierna onder Middel 8.

Maar naar de inschatting van het Adviescollege zou het voor haar beslissing ook niet wezenlijk hebben uitgemaakt als ze daar wel uitdrukkelijk naar zou hebben gekeken.

De vierde stap heeft zij overigens wel expliciet in haar beschouwingen betrokken, maar als ontoereikend van de hand gedaan; zie daarvoor onder Middel 8.

En de andere drie 'stappen' zou het Adviescollege zelf geneigd zijn aan te merken als lofwaardig, maar te weinig structureel en te licht van omvang om de ernst van het door de visitatiecommissie gesignaleerde probleem het hoofd te kunnen bieden.

Ad (iii)

In haar Replieknota wijdt de NVAO een uitgebreide beschouwing aan het initiatief van het zgn. 'onderwijsdashboard'. Daaruit blijkt dat dit initiatief wel degelijk aan bod is gekomen tijdens het toelichtend gesprek, maar dat daarbij is gebleken dat het hier voornamelijk om een door Dienst Onderwijs voorbereide en opgezette pilot gaat, en geen aantoonbare realisatie op afstudeerrichtingsniveau. De NVAO is hier daarom in het bestreden ontwerpbesluit niet verder op ingegaan.

Het Adviescollege meent dat de NVAO dat op goede gronden heeft gedaan.

Voor de frequentere organisatie van de personeelsvergaderingen en de uitwisseling van 'good practices' geldt iets vergelijkbaars als ten aanzien van het onderwijsdashboard werd geconstateerd. Namelijk dat deze initiatieven eerst in de fase van het toelichtend gesprek aan bod zijn gekomen, maar toen door de NVAO kennelijk niet zijn aangemerkt als dusdanig structureel geborgd dat ze zouden moeten worden meegenomen in het ontwerpbesluit.

Het Adviescollege meent dat de NVAO er beter aan had gedaan als zij dat wel expliciet had verwoord, maar onderkent tegelijkertijd dat deze omissie niet het hele besluit vermag aan te tasten.

Alles overziend meent het Adviescollege dat Middel 6 geen doel treft.

4.7 **Middel 7**

De NVAO heeft door verwarrend woordgebruik de instelling op het verkeerde been gezet. Door namelijk in het verzoek om nadere informatie over de samenwerking tussen de afstudeerrichtingen niet expliciet te vragen naar de vorderingen terzake in de MA-opleiding Schrijven maar de 'afstudeerrichting Schrijven heeft de instelling gemeend alle initiatieven (hervormingen) tot samenwerking, zowel in de BA- als de MA-opleiding te moeten vermelden. Door haar nu te verwijten dat zij aldus minder gerichte informatie heeft aangeleverd en dit als een negatief element in de beoordeling mee te nemen, getuigt van onzorgvuldigheid en levert ook een schending op van het formele en materiële motiveringsbeginsel.

Voor de in dit middel besloten grief dat de NVAO door foutief en verwarrend woordgebruik de instelling op het verkeerde been heeft gezet, waardoor zij minder gerichte informatie heeft aangeleverd, verwijst het Adviescollege hier naar wat het daarover overwoog bij Middel 2.

Noch uit de visitatierapporten waaraan de instelling in dit verband refereert, noch uit het verzoek om nadere informatie van 4 november 2019 kan worden afgeleid dat de NVAO zelf (of een van de visitatiecommissies) de indruk zou hebben gewekt dat ook de samenwerking tussen afstudeerrichtingen in de bachelor zou worden meegenomen bij de beoordeling voor de accreditatie van de MW-afstudeerrichting.

En zo daarvan al sprake mocht zijn geweest, vermag het Adviescollege niet in te zien waarom dit de instelling ervan kan hebben weerhouden om niet ook de relevante informatie van deze samenwerking in de MA-afstudeerrichting aan te leveren.

Maar meer dan fiches 'Masterclass Fictieseries' en 'Winter school' (keuzevak interdisciplinair artistiek onderzoek), die de instelling bij het aanvullend informatiedossier aanleverde, heeft de NVAO niet kunnen inventariseren als MA-studieonderdelen waarin sprake is van samenwerking (en waarvan slechts één verplicht).

En die heeft de NVAO wel degelijk ook meegenomen in haar ontwerpbesluit, waar zij overweegt:

"De enkele voorbeelden voor de masteropleiding geven wel een samenwerking tussen afstudeerrichtingen aan.."

maar, zo laat zij er direct op volgen:

..., hoewel andere afstudeerrichtingen hier meestal de trekker zijn. De aangehaalde samenwerking gaat steeds vooral over samenwerking tussen studenten. Over de samenwerking tussen docenten kan meer informatie gevonden worden bij de vraag rond interne communicatie."

Het Adviescollege stelt hiermee vast dat de NVAO wel degelijk naar samenwerking met andere studierichtingen in de MA-opleiding heeft gekeken, maar deze kennelijk niet als voldoende heeft aangemerkt.

Het Adviescollege meent dat de NVAO daartoe in redelijkheid is kunnen komen.

Middel 7 treft mitsdien geen doel.

4.8 Middel 8

De NVAO heeft de inspanningen van de instelling op het punt van onderwijsprofessionalisering negatief beoordeeld omdat naar haar zeggen aan een essentiële voorwaarde, zoals de (her)visitatiecommissie die voor ogen had om de basiskwaliteit van de opleiding in de toekomst te kunnen garanderen, niet is voldaan, doordat de instelling effectief een andere invulling aan die voorwaarde heeft gegeven dan de visitatiecommissie was voorgespiegeld.

Deze negatieve bevinding van de NVAO in het ontwerpbesluit berust op een foutieve lezing van het dossier en het verhandelde tijdens het toelichtende gesprek.

Een en ander is in strijd met het zorgvuldigheidsbeginsel en het materiële motiveringsbeginsel.

Ook de negatieve vaststelling dat de instelling in de opvolging van het accreditatiebesluit met beperkte geldigheid weinig planmatig te werk is gegaan treft geen doel. Van belang is niet of het treffen van maatregelen planmatig gebeurt, maar of dit effectief gebeurt ter tegemoetkoming aan de eisen die besloten liggen in de generieke kwaliteitswaarborgen. Het ontwerpbesluit gaat op punt dit mank aan een gebrek aan motivering, zowel in formele als in materiële zin.

Het Adviescollege stelt vast dat de NVAO en de instelling ernstig van mening verschillen over precieze inhoud van de toezegging die door de instelling gedaan is bij gelegenheid van de hervisitatie in 2018 op het punt van de onderwijskundige ondersteuning, in verband met de door de visitatiecommissies (zowel die van 2015 als 2018) als essentieel geachte onderwijsprofessionalisering. Dat verschil van mening betreft zowel de omvang van de aanstelling van de aan te trekken ondersteuner, als de met de aanstelling beoogde doelgroep van 'begunstigden'.

In haar Replieknota (Rndnr.45) stelt de NVAO dat de (her)visitatiecommissie er in haar rapportage vanuit is gegaan dat de instelling 1.0 FTE onderwijsondersteuner in het vooruitzicht heeft willen stellen, om aan de essentiële voorwaarde - die deze commissie geneigd was te stellen om vertrouwen te kunnen hebben in de toekomstige basiskwaliteit - te kunnen voldoen.

De instelling ontkent dat sprake zou zijn geweest van een toezegging van 1.0 FTE voor de gehele opleiding Audiovisuele Kunsten²².

In het Aanvullend verslag, dat een weergave vormt van de bespreking in het toelichtend gesprek, laat de instelling optekenen dat het de bedoeling was om 0,5 FTE (50% aan werkuren) vrij te maken voor onderwijsondersteuning. Het Adviescollege leidt dat af uit een tweetal passages uit dat verslag:

"De instelling geeft aan dat dit besluit²³ ondertussen werd aangepast en dat gekozen werd voor een andere aanpak. De opleiding²⁴ heeft vanaf academiejaar 2019-2020 een extra 50% ingezet per opleiding [.....] In plaats van één persoon met 50% aan werkuren, zijn drie adjunct-hoofden aangenomen."²⁵

En een vergelijkbare passage in vrijwel dezelfde bewoordingen, maar dan bij wijze van citaat, verderop in het verslag.²⁶

²² Door de instelling in haar Bezwaarschrift ook in nog ruimere zin wel aangeduid als: "1 onderwijskundige ondersteuner voor de School of Arts RITCS" en "1 onderwijskundige ondersteuner voor het departement RITCS"; zie Randnummer 46, tweede en derde alinea. Het Adviescollege meent dat die interpretatie van de gedane toezegging aan de visitatiecommissie er nooit door de NVAO aan gegeven is, en merkt die dan ook als onjuist aan.

²³ Bedoeld wordt hier het voornemen van de instelling om 'een' medewerker voor onderwijskundige ondersteuning van de opleiding vrij te zullen maken vanaf voorjaar 2019; zoals toegezegd aan de (her)visitatiecommissie.

²⁴ Bedoeld zal hier zijn: 'de instelling', zo meent het Adviescollege stellig.

²⁵ P. 13 van het Aanvullend verslag, en in geciteerde vorm en vrijwel dezelfde bewoordingen zie Bijlage 1 (6.1) op p. 34 van het verslag.

²⁶ In Bijlage 1 (6.1) bij het verslag, op p. 34.

De (her)visitatiecommissie zelf heeft zich in haar rapportage niet expliciet uitgelaten over de FTE-grootte van de in te zetten onderwijskundige ondersteuner. Maar het valt niet helemaal uit te sluiten dat de commissie "een medewerker ...enz" inderdaad kan hebben opgevat als 1. FTE.

Wie van beide partijen het bij het rechte eind heeft, laat het Adviescollege hier nu verder onbesproken.

Maar gelet op de bewoordingen van de instelling in het Aanvullend moet worden aangenomen dat een aanstelling van tenminste 0,5 FTE de bedoeling moet zijn geweest.

De vraag die zich dan vervolgens aandient is waarvoor die 0,5 dan beschikbaar zou komen: de afstudeerrichting Schrijven van de MA-opleiding, de afstudeerrichting Schrijven van zowel de BA- als de MA-opleiding, alle opleidingen in de Audiovisuele Kunsten, of nog ruimer de School of Arts of het 'departement' RITCS²⁷?

De (her)visitatiecommissie is hierover éénduidig: de afstudeerrichting Schrijven van de MA of Arts in de Audiovisuele Kunsten.

Dat kan worden afgeleid uit de omschrijving die de commissie geeft aan het begrip 'opleiding' en het éénduidig en consequent woordgebruik dat de commissie door haar hele rapport heen maakt van dit woord.

Op p. 14 van het rapport heet het:

"De Master of Arts in de Audiovisuele Kunsten afstudeerrichting Schrijven, hierna de opleiding Schrijven genoemd [...]"²⁸

En op p. 17:

"De commissie vernam dat vanaf voorjaar 2019 de opleiding een beroep kan doen op een medewerker die zal instaan om deze onderwijskundige ondersteuning te bieden. De commissie ziet dit als een essentiële voorwaarde om de basiskwaliteit van de opleiding in de toekomst te kunnen garanderen."²⁹

Maar hoe dit ook zij, als op 13 december 2019 het toelichtende gesprek plaatsvindt tussen de instelling en de NVAO blijkt de instelling inmiddels een andere maatregel ter opvolging van de aanbevelingen van de visitatiecommissies te hebben genomen: vanaf academiejaar 2019-2020 gaat voor elk van de drie RITCS-opleidingen³⁰ 50% ingezet worden, complementair aan het opleidingshoofd op het vlak van onderwijsontwikkeling. Complementair in die zin dat de aan te stellen adjunct-hoofden meer dan enkel onderwijsondersteuning tot taak zullen krijgen.

Voor de opleiding in de Audiovisuele Kunsten komt een en ander er nu dus op neer dat 0,5 FTE (in de functie van adjunct-hoofd) beschikbaar komt voor alle

²⁷ Zie voor deze laatste twee aanduidingen noot 22, hierboven.

²⁸ Het woord 'Schrijven' laat de commissie in haar rapport daarna steeds achterwege, het volstaat - maar wel consequent - met de aanduiding: 'opleiding'.

²⁹ Onderstreping door het Adviescollege.

³⁰ Te weten de opleiding Dramatische Kunsten (DK), de Professionele Bachelor Audiovisuele Media (PBA AM) en de opleiding (Bachelor en Master) Audiovisuele Kunsten (AK).

6 de afstudeerrichtingen in de Audiovisuele Kunsten - bachelors én masters - en dat van die aanstelling maar een deel ten goede zal komen van onderwijsondersteuning³¹.

Dat nu is, naar het oordeel van het Adviescollege, wel degelijk een andere invulling dan die aan de (her)visitatiecommissie was voorgespiegeld, namelijk: één medewerker voor alleen de afstudeerrichting Schrijven van de MA-opleiding, met uitsluitend een voor onderwijsondersteuning geormerkte taakstelling.

Al met al komt de gekozen maatregel/voorziening dus neer op een beduidend bescheidener invulling van inzet aan onderwijsondersteunende expertise voor de broodnodig geoordeelde onderwijsprofessionalisering, en met een veel bredere spreiding van aandacht; immers over het hele scala van opleidingen in de audiovisuele kunsten. En dan laat het Adviescollege nog buiten beschouwing, zoals eerder gezegd, dat de (her)visitatiecommissie inderdaad kan hebben gedacht - zoals de NVAO ook veronderstelt - dat een 1.0 FTE-aanstelling voor uitsluitend de afstudeerrichting in de MA-opleiding de bedoeling was.

Het Adviescollege meent dan ook dat de NVAO terecht tot het oordeel komt in haar ontwerpbesluit dat de instelling een andere en wezenlijk lichtere invulling (qua onderwijsondersteunende taak) heeft gegeven aan wat de visitatiecommissie als essentiële voorwaarde zag om de basiskwaliteit van de opleiding naar de toekomst toe te garanderen. Zij kon en mocht dit gegeven inderdaad als negatief element in haar beoordeling mee laten wegen.

De opvatting van Erasmushogeschool Brussel dat het niet van belang is of het treffen van maatregelen planmatig gebeurt als dit maar effectief gebeurt, deelt het Adviescollege niet.

Het opvolgen van aanbevelingen, zoals die door visitatiecommissies worden geformuleerd, veronderstelt het ontwikkeld zijn van een totaal visie op de kwaliteitszorg die nodig is om een opleiding te kunnen laten voldoen aan eisen die de generieke kwaliteitswaarborgen ten aanzien van een drietal standaarden stellen.

Generieke kwaliteitswaarborg 2 verlangt in dit verband dat programma, docenten en voorzieningen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving vormen.

Dat nu laat zich alleen realiseren als een instelling van hoger onderwijs beschikt over een sluitend systeem van kwaliteitszorg, waarbij te nemen maatregelen of te treffen hervormingen planmatig zijn voorzien en worden uitgevoerd, op basis van gestroomlijnd beleid. Een en ander aan de hand van passende evaluatie- en meetactiviteiten.

En daaraan schortte het volgens de (her)visitatiecommissie bij de onderhavige opleiding duidelijk, waar zij naar aanleiding van het moeizame aangeleverd krijgen van de benodigde informatie en documenten, meende te moeten opmerken;

---

³¹ Ter adstructie verwijst het Adviescollege onder meer naar het Organogram dat de instelling bij het informatiedossier ten behoeve van het toelichtend gesprek had aangeleverd.

“Deze laksheid is volgens de commissie tekenend voor het weinig gestroomlijnde beleid aan deze opleiding [...]”³²

Daar komt bij dat het nog te bezien valt of de door de instelling genomen maatregel (aanstelling van een 0,5 adjuncthoofd voor de hele ‘kolom’ van 6 afstudeerrichtingen in bachelor en master) binnen de opleiding in de Audiovisuele Kunsten wel zo effectief is (of zal blijken te zijn), zoals de instelling veronderstelt.

Bij gebrek aan verdere onderbouwing van dit laatste kan het Adviescollege zich daar echter geen voorstelling van maken; maar de NVAO kon dat evenmin. En daar valt haar geen verwijt van te maken.

Alles overziend komt het Adviescollege tot de slotsom dat Middel 8 geen doel treft.

Samenvattend oordeel ten aanzien van de aangedragen middelen tegen de onvoldoende beoordeling van generieke kwaliteitswaarborg 2: geen van de bezwaren treft doel. De NVAO kan de uitgesproken onvoldoende beoordeling in haar ontwerp accreditatiebesluit derhalve overeind houden.

C. Bezwaren aangaande de beoordeling van generieke kwaliteitswaarborg 3

4.9 Middel 9

De instelling is van oordeel dat zij wel degelijk afdoende actie heeft ondernomen om tegemoet te komen aan de bevindingen en aanbevelingen van de visitatiecommissies op het vlak van het toetsingsbeleid, door te wijzen op:

- *de uitwerking en implementatie van een ‘Draft van een generiek toetsbeleid’ (Voorstel van kader voor een algemeen toets- en feedbackbeleid aan het RITCS); en*
- *de implementatie van de feedbacktool ‘Feedpuls’ in de digitale leeromgeving.*

Een en ander in strijd met het (formele) motiveringsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel en het redelijkheidsbeginsel.

Het Adviescollege begint met vast te stellen dat het ontbreken van een valide, transparant en betrouwbaar toetsbeleid een pijnpunt is dat vanaf de visitatie in 2015 steeds weer - en in negatieve zin - terugkomt in de berichtgeving over en de beoordeling van het met de opleiding te realiseren eindniveau. Zo moest de commissie die belast was met de verkorte hervisitatie in haar rapport van mei 2019, in lijn met eerdere beoordelingen, nog allerm minst positief vast stellen:

“Concluderend stelt de commissie dat de opleiding wordt gekenmerkt door informaliteit, wat afstraalt op het toetsingsbeleid en de toetsingspraktijk. Een cultuuromslag lijkt ingezet, maar heeft nog een lange weg af te leggen. De aankondiging om dit structureel te

---

³² P. 8 van het visitatierapport, onder 4 Werkwijze.

verstrekken door de aanwerving van een onderwijsondersteuner geeft de commissie vertrouwen. Essentieel moet de opleiding de validiteit, betrouwbaarheid en transparantie van haar toetsing sterker garanderen.”³³

Uit het ontwerpbesluit³⁴ valt verder op te maken dat de opleidingsverantwoordelijken die deficiënties in de kwaliteitscultuur erkenden en dat zij de visitatiecommissie de belofte deden dat deze in de loop van het academiejaar (2018-2019) met spoed zullen worden weggewerkt.

Het is om deze reden dat de visitatiecommissie besluit dat de kwaliteit van de toetsing wordt geborgd en kent daarom ook de score voldoende toe aan generieke kwaliteitswaarborg 3, aldus de NVAO.

Maar anders dan de visitatiecommissie oordeelt, “kunnen de conclusies uit de visitatierapporten, de bijkomende aangeleverde informatie en de gesprekken met de instelling, volgens de NVAO, niet leiden tot het eindoordeel voldoende voor generieke kwaliteitswaarborg 3”.

De NVAO heeft daarvoor een drietal argumenten, die in het ontwerpbesluit op wat impliciet wijze zijn verwoord³⁵, maar in de Replieknota³⁶ meer geëxpliciteerd zijn, te weten:

- Er lag op de datum van het bestreden ontwerpbesluit nog steeds geen generiek kader voor een algemeen toetsings- en feedbackbeleid voor. Wel is een stappenplan uitgewerkt om leerdoelstellingen te vertalen in beoordelings- en evaluatiecriteria. Maar uit het stappenplan³⁷ blijkt dat eerst in 2020-2021 een en ander voor de MA-afstudeerrichting staat te gebeuren [terwijl toch aan de visitatiecommissie de belofte was gedaan om dat nog in het lopende academiejaar met spoed te zullen doen].
- Hetzelfde geldt voor de tool ‘Feedpuls’. Ook dit betreft geen gerealiseerd, finaal toetsingsbeleid in hoofde van de instelling. De instelling is hiermee aan het ‘proefdraaien’, zonder te weten of dit ooit effectief geïncorporeerd zal worden.
- Met de aanbeveling van de visitatiecommissie om wat betreft de toetsing ook naar het internationale niveau te kijken, werd geen rekening gehouden.

De NVAO heeft, naar het oordeel van het Adviescollege, wel degelijk de stappen in haar beschouwingen betrokken die door de instelling zijn gezet om te komen tot valide, betrouwbare en transparante toetsing, maar heeft deze als ontoereikend aangemerkt. En naar het idee van het Adviescollege op goede gronden.

Middel 9 treft daarom geen doel.

---

³³ P. 21 visitatierapport mei 2019.

³⁴ P. 13, tweede alinea.

³⁵ Op de pp.13, derde en vierde alinea, p. 31, laatste alinea en p. 32

³⁶ Op de pp. 70 en 71.

³⁷ Zoals opgenomen in het aanvullend informatiedossier van RITCS, p. 7.

4.10 Middel 10

De NVAO stelt ten onrechte dat de instelling geen nieuwe informatie heeft bijgebracht sinds de herbeoordeling in 2018 met betrekking tot het expliciteren van de beoordelings- en evaluatiecriteria voor de masterproef. Haar oordeel dat de beoordeling van de masterproeven nog steeds geen waarborgen biedt voor een valide en betrouwbare evaluatie is onvoldoende gemotiveerd en berust op een niet deugdelijk onderzoek van de relevante feiten.

De instelling beroept zich in dit verband op het feit dat de opleiding, in antwoord op de vraag van NVAO 'hoe de afstudeerrichting dit sindsdien nog verder heeft aangepakt', in haar aanvullend informatiedossier heeft aangegeven dat zij op korte termijn werk heeft gemaakt van de explicitering van de evaluatiecriteria voor zowel de bachelor- als de masterproef. Dit resulteerde, volgens de instelling, in beoordelingsformulieren die tijdens het vorige academiejaar reeds werden gebruikt door jury's. In de bijlagen bij de antwoordbrief leverde de instelling - ten bewijze van een en ander - een aantal documenten aan onder het kopje 'Beoordelingsformulieren masterproeven en evaluatiecriteria', met onder meer een lijst van 'Leerdoelen Masterproef' en een 'Evaluatieformulier Dossier Masterproef', met een leidraad voor de beoordelaar.

Uit het feit dat de instelling daarbij aangaf dat deze nieuwe manier van beoordeling van de masterproeven (op basis van deze documenten) al sinds het vorige academiejaar (2018-2019) plaatsvindt, moet de NVAO hebben afgeleid dat er dus kennelijk niets wezenlijks veranderd was ten opzichte van de situatie dat de (her)beoordelingscommissie (in 2018) kennis nam van de ter zake gehanteerde beoordelingsformulieren.

En die commissie concludeerde toen dat:

"...de criteria voor beoordeling summier zijn en slechts in beperkte mate verduidelijking geven bij de evaluatie van de studenten door de jury. Hierdoor geven ze geen waarborg op een valide en betrouwbare evaluatie."

De NVAO heeft dat oordeel in haar ontwerpbesluit overgenomen, omdat haar van nieuwe of andere informatie niets was gebleken.

Het Adviescollege meent dat de NVAO op goede gronden tot dat oordeel kon geraken.

Middel 10 treft mitsdien geen doel.

Samenvattend oordeel ten aanzien van de aangedragen middelen tegen de onvoldoende beoordeling van generieke kwaliteitswaarborg 3: geen van de bezwaren treft doel. De NVAO kan de uitgesproken onvoldoende beoordeling in haar ontwerp accreditatiebesluit derhalve in stand houden.

5. Advies

Gelet op de Codex Hoger Onderwijs in de redactie van het Belgisch Staatsblad d.d. 27-02-2014 [Numac 2014035166] , i.h.b. de artt. II.140 -147;

Gelet op het Kader Opleidingsaccreditatie - Vlaanderen 2015-2021 van 20 maart 2015;

Gelet op het Reglement tot bepaling van de bestuursbeginselen die van toepassing zijn bij de besluitvorming door de NVAO inzake het hoger onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap, van 14 december 2015 (i.h.b. de artt. 23-44);

Gelet op de bevindingen naar aanleiding van het procesdossier en de hoorzitting, gehouden op 5 juni 2020

adviseert het Adviescollege de NVAO om:

- de bezwaren van Erasmushogeschool Brussel ongegrond te verklaren;

namens het Adviescollege:

18 juni 2020

mr. Erik Derycke,
voorzitter

mr. dr. Theo Bellekom,
secretaris